

Vlaams
Parlement

vergadering **C355**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 1 juli 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over tienerouders en het onderwijs – 3963 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de houdbaarheid en een mogelijke herverdeling van de coronazelftests voor het onderwijs – 4046 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het efficiënt inzetten van ongebruikte coronazelftests van scholen – 4049 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende werkdruk bij leerkrachten – 4055 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van een studie inzake de werkdruk en het risico op een burn-out bij het onderwijspersoneel – 4112 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontevredenheid en stress bij het onderwijspersoneel – 4113 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van duaal leren – 4057 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitbreiding van duaal leren – 4110 (2020-2021)	26
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs – 4069 (2020-2021)	31

- VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aantrekkelijker maken van het bouwonderwijs
– 4083 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dalende aantal leerlingen in bouwrichtingen
– 4085 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de dalende interesse in het bouwonderwijs
– 4096 (2020-2021) 34
- VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van de directiecommissie van het katholieke basisonderwijs naar aanleiding van de Ronde van Vlaanderen voor het onderwijs
– 4100 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van de directeurs van basisscholen over het uitblijven van de beloofde beleidsondersteuning
– 4118 (2020-2021) 42
- VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het inschakelen van de centra voor basiseducatie in het inburgeringsbeleid
– 4107 (2020-2021)
- VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het onderdeel onderwijs in het Inburgeringsdecreet
– 4115 (2020-2021) 47

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over tienerouders en het onderwijs – 3963 (2020-2021)**Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans****De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, de aanleiding voor mijn vraag is een bezoek aan de vzw LEJO in Gent, een vzw die tienerouders ondersteunt. Na dat bezoek zijn mij toch een aantal pijnpunten duidelijk geworden ten aanzien van tienerouders en hun schooltraject. Het is een niet heel grote, maar toch een beetje vergeten doelgroep, hebben wij het gevoel. Ze vallen wat tussen de mazen van het net, omdat ze enerzijds gewoon schoolgaande tiener zijn, maar anderzijds ook moeder of vader. Het is voor hen moeilijk om aansluiting te vinden bij het reguliere vrijetijdsaanbod, een sociaal netwerk en de arbeidsmarkt. Ze bevinden zich vaak in een maatschappelijk kwetsbare situatie. En ze starten hun arbeidsloopbaan dan ook zonder diploma.

Door het lange thuiszitten zijn er maar weinig van hen geprikkeld om gebruik te maken van kinderopvang. De bestaande structuren van kinderopvang onder de drie jaar zijn onbekend en hoogdrempelig. Dat verkleint hun weerbaarheid op de arbeidsmarkt. Dat zijn enkele pijnpunten, maar er is zeker ook een reeks pijnpunten die we het best eens beschouwen vanuit het onderwijs.

De moederschapsrust voor tienermoeders is tien weken, een week voor de uitgekende datum en negen weken erna op te nemen. Dat is toch wel een verschil met werkende moeders, die momenteel recht hebben op vijftien weken moederschapsrust. Prille jonge moeders zijn dus genoodzaakt om hun kindje op de leeftijd van twee maanden al uit handen te geven om weer naar school te kunnen. Maar vaak kunnen de baby's op die leeftijd nog niet in een kinderopvang terecht, omdat ze hun eerste vaccinaties nog niet hebben gehad. Dat betekent dat veel meisjes nog niet opnieuw met school beginnen na die negen weken, omdat de baby's niet welkom zijn in de crèche.

Er is ook geen vaderschapsverlof voorzien voor tienervaders. Tienermoeders staan er in het begin dan ook helemaal alleen voor. Het patroon om alles alleen op te nemen en niet als koppel voor het kindje te zorgen, dreigt zo soms in stand te worden gehouden. Uit onderzoek blijkt ook dat jonge vaders zich vaak uitgesloten voelen in de opvoeding en verzorging van het kind. Ze voelen zich weinig betrokken. Ook het hulpverlenende netwerk is vaak gefocust op de moeder en het jonge kind. Door het niet toekennen van vaderschapsverlof, blijft die kloof aanhouden. Jonge vaders die het goed willen doen, worden dus eigenlijk niet gehoord.

Een derde probleem is dat als het kindje ziek is, het niet terecht kan in de kinderopvang. Daardoor is de jonge mama vaak genoodzaakt om thuis te blijven. Een doktersattest voor het kindje is vaak niet genoeg om hun afwezigheid op school te beargumenteren. Ze krijgen dan ook soms een B-code op school, met toenemende afwezigheden. Dat is ook al niet goed voor de slaagkansen op school. Ook de rol van de vader wordt daarin vergeten. De opvang voor een ziek kind wordt niet ondersteund als een gedeelde verantwoordelijkheid tussen vader en moeder. Ook het sociaal verlof is dus problematisch.

Als jonge meisjes mama worden, hebben ze vaak langer tijd nodig om te wennen aan de nieuwe gezinssituatie en het vinden van een nieuw evenwicht. De school legt echter al snel druk op de jongeren, omdat ze leerplichtig zijn en ze aanwezig moeten zijn. De jongeren worden niet altijd gehoord. De kloof tussen jongere en school wordt groter, en dat resulteert soms in volledig afhaken.

Nog iets wat er niet is, maar wel voor werkende moeders, is borstvoedingsverlof. Jonge mama's die graag langdurig borstvoeding willen geven, hebben daar ook niet altijd de kans toe, als ze na negen weken moederschapsrust terug naar school moeten. Daarnaast is het vinden van een evenwicht in het geven van borstvoeding en flesvoeding ook niet van de ene op de andere dag geklaard.

Dat is dus een reeks van pijnpunten, minister, waar we dan ook enkele vragen over hebben.

Wat is op dit moment al voorzien om tienerouders en tienermoeders in het bijzonder te ondersteunen vanuit onderwijs? Hoe kijkt u aan tegen de discrepantie tussen het aantal weken moederschapsverlof tussen scholieren en werkende moeders, namelijk tien versus vijftien weken? Dat heeft wellicht met leerplicht en schoolafspraken te maken, maar kunt u dat onderscheid toelichten? Wilt u dat eventueel gelijktrekken, aangezien de ervaring leert dat het verminderen van de moederschapsrust voor schoolgaande jongeren er niet voor zorgt dat de kloof met de school verkleint? Het veroorzaakt integendeel misschien zelfs meer drempels.

Gezien de regels in verband met gewettigde afwezigheid in het onderwijs, wilt u ingaan op de vraag om borstvoedingsverlof voor tienermoeders mogelijk te maken? Wilt u tienervaderschapsverlof toekennen? Wilt u sociaal verlof mogelijk maken voor tienermoeders en tienervaders als een kind ziek is?

Scholen zijn ook voorstanders van modulaire systemen om het haalbaar te maken voor deze doelgroep om een schooltraject op maat, en dus meer flexibel, uit te werken, omdat het reguliere schoolstelsel voor tienermoeders vaak tot gevolg heeft dat ze afhaken. Minister, wat is uw visie hierover? We hebben na corona gezien dat we daar toch heel wat sprongen vooruit gemaakt hebben. Misschien zijn hier ook extra mogelijkheden? Kan afstandsonderwijs hierin bijdragen aan een oplossing?

Minister, dan hebben we nog specifieke problemen voor het buitengewoon secundair onderwijs (buso). Daar is het vaak zo dat jongeren, zodra ze gemeld hebben dat ze zwanger zijn, niet meer aanwezig kunnen zijn op school wegens de veiligheidsrisico's. Daar zitten jonge aanstaande moeders dus al heel snel voor een langere periode thuis, waardoor de afstand tussen de school en de jongere eveneens groter wordt. Scholen en CLB-netten ijveren ervoor dat tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) in deze situaties verplicht zou moeten worden, zodat onderwijs een aanwezig thema blijft. Daarnaast kunnen deze lessen ook ingezet worden met thema's ter voorbereiding op het moederschap. Minister, voelt u er iets voor om dat te verplichten in deze situaties?

Betrokken scholen merken dat de jongeren die gedreven zijn om hun schoolse carrière verder te zetten en goed af te ronden, vaak worden tegengewerkt door problemen en drempels die ze ervaren op andere domeinen. Ondersteuning vanuit hun eigen netwerk ontbreekt en ze hebben niet de vaardigheden en de kennis om deze drempels aan te pakken en weg te werken. Het ervaren van problemen op andere levensdomeinen resulteert er vaak in dat school niet meer prioritair is en dat jongeren de motivatie verliezen om school verder te zetten. Scholen ijveren er dus voor om deze thema's rond wonen, apart gaan wonen, budgettering, enzovoort, gericht op de andere levensdomeinen ook in het lessenpakket te verwerken. Minister, hoe ziet u dit? Wilt u hier verder nog iets rond ondernemen?

Ook vanuit de gesprekken met scholen en de daaraan verbonden CLB-netten blijkt dat er op scholen weinig wordt ingezet op preventie. Vaak komt het thema maar tweejaarlijks aan bod. Wat bijvoorbeeld met instappers? Er wordt aangegeven dat het wel in de eindtermen zit, maar dat hier vaak toch nog te weinig aandacht aan wordt gegeven. Het CLB geeft aan dat Sensoa vroeger vaak werd ingeschakeld om hierover te werken in scholen. Daar hangt wel een prijskaartje aan vast. Zowel

vanuit Sensoa als in de uitleenbank van het CLB is er voldoende ondersteunend materiaal beschikbaar om rond dit thema te werken. Maar het opnemen van dit thema gebeurt niet door elke school op dezelfde manier, of wordt enkel uitvoerig opgenomen als de vraag vanuit de jongeren worden gesteld. Dan is het soms te laat. Wilt u meer inzetten op preventie op school en hiervoor extra budgetten uittrekken om de samenwerking met Sensoa te versterken?

In het kader van meer ondersteuning vanuit de scholen en de CLB's wordt aanbevolen om per school een spilfiguur aan te duiden, iemand die expertise heeft rond tienerzwangerschappen, een aanspreekpunt dat aanwezig is op de school voor jongeren, een soort vertrouwenspersoon. Dat kan een leerlingenbegeleider of een leerkracht zijn die zich hiertoe engageert. Wilt u deze aanbeveling aan de scholen doen? Kan hiervoor extra ondersteuning voorzien worden?

Dat zijn een reeks vragen over een specifiek thema.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft de thematiek, denk ik dat het voor ieder kind, voor iedere jongere essentieel is dat men kwaliteitsvol onderwijs krijgt. Dat is ook zo voor leerlingen die zwanger zijn of die reeds bevallen zijn. Ik denk dat ook heel specifiek voor zulke leerlingen, gelet ook op de gezinscontext, het behalen van een kwalificatie cruciaal is voor een verder traject op de arbeidsmarkt of in het vervolgonderwijs, zeg maar voor de toekomstkansen. Daarom kan die doelgroep ook heel specifiek een beroep doen op een systeem van flexibele leertrajecten, op synchroon internetonderwijs (SIO): Bednet en TOAH. Ook in het buso kan gebruikgemaakt worden van TOAH. Het verplichten van TOAH of SIO voor een bepaalde doelgroep lijkt me een stap te ver. Ik heb ook geen signalen ontvangen dat het huidige aanbod onvoldoende zou zijn. Die boodschap krijg ik niet.

De thematiek die u beschrijft is in 2014 tot een finale gekomen. Toen heeft men een heel proces gelopen en geprobeerd om aan de problematiek tegemoet te komen. Men heeft toen moederschapsverlof binnen het onderwijs geïntroduceerd voor leerlingen. Men heeft diverse experts geraadpleegd en kwam tot enkele conclusies. De basis werd gelegd voor het systeem dat we vandaag nog kennen. Het moederschapsverlof voor leerlingen werd beperkt in duur.

Ik onderschrijf de redenering die toen werd gemaakt, namelijk dat de overheid en scholen er in elk geval over moeten waken dat het principe van effectieve lesbijwoning maximaal wordt gevrijwaard. Er kan geen twijfel over bestaan dat jonge moeders de kans en de tijd moeten krijgen om fysiek en mentaal te bekomen van de bevalling en om het eigen leven te reorganiseren. Daarom werd ook het recht ingevoerd op moederschapsverlof voor een periode van maximaal één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum en maximaal negen weken na de bevalling. Voor het bepalen van deze periode werd, na focusgroepen met experts, naar een evenwicht gezocht tussen enerzijds fysieke en emotionele argumenten en anderzijds de onderwijskundige belangen en toekomstkansen voor de betrokken leerling. Het gaat dus om een recht en geen plicht, wat betekent dat de leerling ervoor kan kiezen om minder lang dan toegelaten, afwezig te blijven. In elk geval blijven de leerlingen het statuut van regelmatig leerling behouden.

Het verlenen van tienervaderschapsverlof werd destijds bekeken. Na gesprekken met experts en focusgroepen ter zake, concludeerde men dat dit niet opportuun was, omdat er toen werd geredeneerd dat de situatie niet vergelijkbaar was met die van volwassen partners. Waarom geen vaste periodes voor bijvoorbeeld borstvoedingsverlof? Dat is omdat een school voldoende ruimte heeft om flexibel met een afwezigheid van deze jongeren om te gaan via de P-code. Een apart kader voor jonge vaders is momenteel niet voorzien. Het verlenen van autonomie aan de school laat wel toe in te spelen op specifieke situaties die zich kunnen voordoen.

Dat geldt zowel voor jonge vaders als in het kader van borstvoedingsverlof en andere.

Om tegemoet te komen aan de door u aangehaalde problemen is er de afgelopen jaren al heel wat geïnvesteerd. Zo is er gewerkt aan nieuwe eindtermen en aan wijzigingen in het decreet op leerlingenbegeleiding. De recente hervormingen – boven op wat was voorzien in 2014 – komen ten goede aan de aandacht voor het welbevinden, zowel fysiek, sociaal als mentaal, van alle leerlingen binnen het onderwijs, inclusief tienermoeders.

Tevens is er het decreet op leerlingenbegeleiding, dat scholen eindverantwoordelijk maakt voor de leerlingenbegeleiding en hen ook verplicht om een aanspreekpunt te hebben waarbij leerlingen terecht kunnen. Jongeren met allerhande vragen, inclusief over relationele en seksuele vorming, moeten eveneens bij dit aanspreekpunt terecht kunnen. Scholen zijn ook verplicht om een geïntegreerd beleid op leerlingenbegeleiding uit te werken, met aandacht voor de vier begeleidingsdomeinen, waaronder het psychosociaal welzijn. Bovendien moet dit beleid afgestemd zijn op de schoolse context en de noden van de leerlingen. De school heeft de verantwoordelijkheid om de gepaste zorg en ondersteuning te bieden aan al haar leerlingen binnen fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Dat is de basiszorg en de verhoogde zorg.

Het hebben van een dergelijk beleid is een erkenningsvoorwaarde voor de school en de onderwijsinspectie ziet hierop toe bij de doorlichting. In het nieuwe referentiekader voor onderwijskwaliteit zet de onderwijsinspectie de minimale gemeenschappelijke verwachtingen uit voor kwaliteitsvol onderwijs. Hierin is er ook aandacht voor de fysieke, mentale en sociale gezondheid van leerlingen, zowel in het beleid, de begeleiding als de klaspraktijk.

Tot slot, er is heel wat ondersteunend materiaal ter beschikking om in scholen ook aan relationele en seksuele vorming te werken. Sensoa ondersteunt de scholen daarbij en zorgt onder andere voor leerlijnen, voor wetenschappelijke onderbouw, voor educatief materiaal, voor trainingen.

Het klopt dat Sensoa niet langer gratis naar scholen komt. Daarom is er ook ingezet op het versterken van de pedagogische begeleiding van zowel scholen als CLB's, om toe te laten dat scholen ook op hen kunnen terugvallen. Maar het is onhoudbaar dat experts elk jaar opnieuw vormingen in scholen gaan opzetten. Scholen zouden ook zelf de regie in handen moeten nemen en in de schoolteams nagaan wie het best geplaatst is om jongeren te helpen.

Gelet op alle initiatieven die we in dat verband al hebben genomen, of mijn voorgangers, wil ik toch vooral inzetten op het informeren en sensibiliseren van scholen om blijvend aandacht te hebben voor seksuele en relationele vorming. En ook het overleg met het onderwijs- en de CLB-koepels en -netten gaan we natuurlijk altijd via die weg inzetten voor een versterking van de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik begrijp dat er in 2014 een traject is gelopen met de resultaten die er nu dus zijn en de beslissingen zoals beschreven.

LEJO is gespecialiseerd in de ondersteuning van tienermoeders en heeft zelf onderzoeken gedaan die tot die conclusies en beleidsaanbevelingen leidden die ik inhaalde. Ik denk dat dat wel gesteund is op toch wel grondige bevragingen en onderzoeken in de verschillende scholen. Ik denk dat zij daar ook niet licht zijn overgegaan.

2014, dat is natuurlijk zeven jaar geleden. Ik denk dat de situatie toen anders was. We hebben met corona heel wat sprongen vooruit gemaakt op het vlak van afstandsonderwijs, digitalisering, digitaal onderwijs, hybride vormen van onderwijs. Dus ik denk dat het momentum er misschien is om op zijn minst in gesprek te gaan. Ik zou u willen aanraden om, als u dat zou willen doen, met de vzw in gesprek te gaan om eens te kijken waar die aanbevelingen vandaan komen en waarom zij dit doen. Ik denk bijvoorbeeld dat die uitbreiding van die moederschapsrust echt wel een pijnpunt is. Als het op dat moment niet mogelijk is om de kindjes naar de kinderopvang te doen vanwege die vaccinaties, dan zit je daar echt met een reëel probleem, en dan denk ik dat we dat moeten aanpakken en dat we niet mogen zeggen: 'Er is in 2014 al een traject gelopen, dus we gaan dat nu niet meer herzien.'

Mijn bijkomende vraag zou zijn, minister, of u bereid bent om in gesprek te gaan en te kijken of bepaalde zaken niet moeten en kunnen worden herzien, gezien de ontwikkelingen die we nu hebben doorgemaakt op het vlak van afstandsonderwijs.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wou even tussenkomen omdat ik toch een aantal antwoorden van de minister even wou onderstrepen, vanuit mijn ervaring in een grote school, waar er toch een aantal jongeren – kinderen moet ik eigenlijk zeggen – kindermoeder werden.

Ik denk op dat vlak, collega's, dat de stappen die worden gezet en de ondersteuning en de maatregelen die in het verleden zijn genomen, een goede zaak zijn. Maar de preventieve kant is, denk ik toch, minstens even belangrijk. Dat is dan niet alleen belangrijk voor die moeder zelf, want als je moeder bent, een gezin start en nog geen onderwijsdiploma in handen hebt, dan gaat dat de toekomstkansen in de omgeving van het kind niet altijd verbeteren. Idem voor de vader. Er is omtrent het vaderschapsverlof toen de afweging gemaakt wat er nu eigenlijk het beste zou kunnen gebeuren voor dat kind: een vader die voldoende ouderschapsverlof heeft op school, of een vader die een diploma haalt. In dat kader wil ik toch daarvoor pleiten.

Die P-code is inderdaad de oplossing die een school heeft om in die situaties te kijken of er toch nog mogelijkheden zijn. Dat dit verder kan en moet worden bekeken, is zeker. We hebben daar Sensoa en Bednet en dergelijke meer voor, die inderdaad ingeschakeld kunnen worden. Maar ik zou toch ook wel willen benadrukken om blijvend aandacht te geven aan het preventieve luik, omwille van de impact voor moeder, vader, gezin en zeker ook het kind.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik sta vanzelfsprekend open voor elk gesprek. Desgevallend zal dat ook wel nopen om het volledige traject dat gelopen is in 2014 en de jaren ervoor, opnieuw te doorlopen. Je kunt moeilijk op basis van een individuele consultatie of een consultatie van een vzw en misschien wel praktijkexpert ter zake, het werkstuk van eertijds volledig gaan hertekenen. Maar ik sta open voor elk gesprek.

Ik ben ook eens, naar aanleiding van uw vraag, gaan kijken naar wat de finale conclusies waren. Ik heb hier het standpunt van de focusgroep, in een nota van 2012, waarop men dan voortgebouwd heeft om tot regelgeving te komen. Een belangrijke passage in die nota gaat over de invoering van een wettelijke regeling voor moederschapsverlof in het onderwijs. Daarin beargumenteert men waarom men dat wil doen, ten voordele van de hechting tussen moeder en kind. Bovendien, zo staat in de nota, moeten tienermoeders de tijd krijgen om zichzelf in het belang

van het kind te gaan reorganiseren. Een vastgelegde verlofperiode moet ook duidelijkheid verschaffen in de communicatie tussen de school en de tienermoeder. De datum van terugkeer naar school moet gekend zijn door alle partijen. Er moeten meer concrete plannen en afspraken over de te overbruggen periode gemaakt worden. Hierdoor blijft de band met de school behouden. Dan zegt de nota: dokters zullen wellicht minder geneigd zijn bijkomend ziekteverlof uit te schrijven als er een bij wet vastgestelde regeling bestaat. Dat is toch een weloverwogen conclusie. Maar goed, ik ben bereid tot een open gesprek.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het is inderdaad geen zwart-witverhaal. Ik ben het er ook helemaal mee eens dat het allerbelangrijkste is dat de band met de school behouden blijft. Collega Daniëls, wij willen allemaal dat die moeders en vaders hun school afmaken, ook voor de toekomst van hun kinderen. Ik kan het daarmee niet meer eens zijn. Maar wij, de moeders en vaders onder ons – en dat zijn er veel –, weten hoe ingrijpend het is om op volwassen leeftijd een baby te krijgen. De impact daarvan als je nog op school zit, met alles wat daarbij komt kijken op het emotionele vlak, is ook heel ingrijpend, als je er samen met de papa toch iets wilt van maken. Ook de hechting van de vader met de baby is van groot belang, zeker ook op die leeftijd. Er zijn het laatste anderhalf jaar heel wat stappen vooruit gezet om op andere manieren de band met de scholen aan te houden en die kinderen niet te verliezen. Wij moeten er durven over na te denken of een verlenging misschien een goede zaak kan zijn, bijvoorbeeld een gelijkschakeling met het verlof dat werknemers hebben. Dan kan er dan nog bekeken worden of er manieren zijn om het schooltraject te intensifiëren zodra de leerlingen daar klaar voor zijn. U hebt zich bereid verklaard, minister, om het gesprek met deze en andere vzw's aan te gaan om dit schooltraject te gaan optimaliseren. Dat is een goede zaak, want van op het terrein komen signalen dat de manier waarop het nu geregeld is, eigenlijk niet optimaal is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de houdbaarheid en een mogelijke herverdeling van de coronazelftests voor het onderwijs – 4046 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het efficiënt inzetten van ongebruikte coronazelftests van scholen – 4049 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Eind april kondigde de Vlaamse Regering aan dat zij massaal zelftests preventief in het onderwijs zou inzetten. De bedoeling was om alle personeelsleden van het leerplichtonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs (dko) en volwassenenonderwijs nog tot het einde van het schooljaar twee keer per week preventief te testen.

Dat proces had echter heel wat voeten in de aarde aangezien de levering en verdeling van de aangekondigde bestelling van 1,24 miljoen zelftests de nodige vertraging opliep. Tijdens de vergadering van de commissie voor Welzijn op 1 juni verklaarde minister Beke dat er op die datum al 600.000 testen geleverd waren voor het onderwijs. De week nadien werden er nog deelleveringen verwacht van in totaal meer dan een half miljoen testen. In een persbericht van 8 juni kondigde u aan dat op dat ogenblik 1 miljoen zelftests verdeeld waren in het Vlaams onderwijs en dat nog eens meer dan 220.000 zelftests geleverd zouden worden aan het hoger onderwijs.

Toen – het was al begin juni – werd vanuit verschillende hoeken al de vraag gesteld hoe zinvol testen nog zijn als ze begin juni verdeeld konden worden met enkel nog de examens en het einde van het schooljaar in zicht, alsook in het licht van de voortschrijdende voortgang van de vaccinaties. Maar goed, beter laat dan nooit, werd er verklaard. Iedere leerkracht met COVID-19 die we zo kunnen detecteren was een pluspunt en iedere leerkracht nu al de routine laten opdoen om zich tweemaal te testen met behulp van de zelftests, zou een goede voorbereiding zijn om daaruit lessen trekken voor het nieuwe schooljaar op 1 september.

Maar in de praktijk blijkt de gedane moeite voor dit schooljaar toch enigszins verloren gaat. In veel scholen werd een groot deel van die testen helemaal niet of amper gebruikt. In de kranten konden we het voorbeeld lezen van een directeur van het katholiek basisonderwijs in Oudenaarde, Caroline Van Driessche, die verklaarde dat ze van de meer dan 2100 stuks die ze had gekregen, er zo goed als geen enkele gebruikt had.

Dat viel in zekere zin ook te voorspellen. Ik verwijs naar professor Herman Goossens, die op 21 mei zei dat hij er niet van overtuigd was dat leerkrachten of studenten gemotiveerd zouden blijven om zich twee keer per week preventief te testen. Volgens hem zou dat mislukken zonder de nodige ondersteuning. Daarom pleitte hij voor coaches in scholen die de testen opvolgen, zouden doorverwijzen naar artsen en zouden zorgen voor bevestiging met een PCR-test, indien nodig.

De vraag is wat we moeten aanvangen met zoveel ongebruikte tests, waarvan een deel dreigt te vervallen in de loop van de komende maanden. Momenteel wordt er immers geen ophaling van die testen voorzien om die elders in te zetten. Binnenkort vertrekken heel wat nog niet gevaccineerde jongeren op jeugd- en sportkampen en organiseren cultuurdiensten evenementen, evenals andere spelers uit de entertainmentsector. Het is dus logisch dat die ongebruikte zelftests met vervaldatum voor 1 september daar ingezet zouden worden. Er was ook een voorstel om de lokale besturen in te schakelen bij de herverdeling, omdat die als regisseur van het lokale beleid een goed zicht hebben op de noden die er ter plaatse zijn. Die kunnen sterk verschillen naargelang er al dan niet een grote activiteit is. Dat hangt van de lokale toestand af.

Hoe evalueert u het tot nu toe erg lage gebruik van de zelftests in de scholen en ook de eerder gemaakte suggesties van professor Goossens?

Kunt u een inschatting geven van het aantal zelftests waarin voorzien is voor het onderwijs, maar die tot op heden niet gebruikt werden? Of is dat totaal onduidelijk?

Hoeveel van de voorziene zelftests hebben een houdbaarheidsdatum die nog voor 1 september verstrijkt? Wat zal er met die zelftests gebeuren? Als ze al verdeeld zijn onder de scholen, worden die dan terug opgehaald, gerecupereerd en opnieuw ingezet op andere plaatsen? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat die stof liggen te vergaren ergens in een of andere bergruimte van de scholen.

Hoelang zullen de overige testen – de tests die niet vervallen voor september – houdbaar zijn? Kan een substantieel deel van de nog niet gebruikte zelftests

gebruikt worden in het najaar bij de niet-gevaccineerde leerlingen? In Oostenrijk werd elke leerling vanaf februari twee keer per week getest. Massaal preventief testen van leerkrachten zal dan allicht niet meer nodig zijn omdat de overgrote meerderheid gevaccineerd zal zijn. Dan kan dat ook bij hen beperkt blijven tot testen bij uitbraken.

Hoe evalueert u het voorstel inzake een mogelijke herverdeling via de lokale besturen? Welke initiatieven zult u in het licht hiervan nemen? Zult u met de ministers van Welzijn en Binnenlands Bestuur in overleg gaan?

Hoe zult u ervoor zorgen dat volgende schooljaar, bij een scenario waarbij de meeste volwassenen al volledig gevaccineerd zullen zijn maar er toch nog kleine haarden kunnen opsteken, de scholen deze zelftests toch nog op een adequate manier zouden kunnen inzetten om uitbraken in te dijken? Voorziet u in een betere informatieverstrekking en eventueel coaching? Als leerlingen zichzelf moeten testen, zijn er wat helpende handen nodig.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Eind mei, begin juni ontvingen de scholen een gratis voorraad zelftests. Hiermee kon het onderwijspersoneel zichzelf testen op corona. Het was een maatregel om de verspreiding van het virus tegen te gaan en bood een extra zekerheid voor het personeel. In het leerplichtonderwijs werden naar verluidt bijna 900.000 zelftests verdeeld, in het deeltijds kunstonderwijs bijna 30.000, in het hoger onderwijs 220.000 en in het volwassenenonderwijs bijna 38.000. Ook de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), de internaten en de onderwijsinspectie ontvingen een voorraad.

Steeds meer leerkrachten en directies zijn ondertussen al een of zelfs twee keer gevaccineerd. Zelftests hebben voor hen dus geen nut meer. Ondertussen is het einde van het schooljaar in zicht en zullen de zelftests in de scholen heel binnenkort niet meer gebruikt kunnen worden.

Uit contacten met verschillende schooldirecties blijkt dat scholen vaak nog een grote voorraad ongebruikte tests liggen hebben. Een tijdje geleden gaf u aan dat scholen zelf kunnen beschikken over het testmateriaal en dat er dus geen ophaling voorzien wordt. Scholen hebben uiteraard vragen over het efficiënt inzetten van de tests. Het zou jammer zijn dat ze ongebruikt blijven liggen, terwijl die in de komende zomermaanden wel nuttig kunnen zijn in andere sectoren.

De heer Laeremans had het over een voorstel, maar het was het voorstel van onze fractie om de lokale besturen in te schakelen, omdat we ervaren dat er vragen kwamen vanuit scholen over wat ze konden doen met de zelftests. Anderzijds kwamen er ook vragen van jeugdverenigingen en culturele actoren of er geen zelftests beschikbaar waren. Lokale besturen kunnen zeker een belangrijke rol spelen in de herverdeling van de zelftests. Zij hebben immers een goed zicht op de actuele noden. Straks vertrekken heel wat jongeren op jeugdkampen, worden culturele evenementen georganiseerd en starten verenigingen hun werking weer op.

Minister, welke opties voor scholen zijn er om de ongebruikte zelftests efficiënt in te zetten? Bent u het met mij eens dat lokale besturen het beste geplaatst zijn om te zien waar dit testmateriaal nuttig ingezet kan worden? Hoe gaat u scholen stimuleren om, zo snel mogelijk, in gesprek te gaan met hun lokaal bestuur, die de regierol in dezen zou kunnen opnemen? Gaat u hierover ook in gesprek met minister Somers? Afgelopen dinsdag stelde de heer Brouns dezelfde vraag aan minister Somers.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb de voorgeschiedenis in het verleden al geduid, maar ik herhaal die nog even. De Vlaamse overheid deed een massale bestelling, onder leiding van minister Beke, met betrekking tot zelftests, inclusief zelftests voor onderwijs. Voor de levering ervan en de goedkeuring van de gunning waren we afhankelijk van de goedkeuring door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en moest de federale wetgeving het mogelijk maken dat een overheid zelftests aankoopt en verdeelt. Deze wetswijziging kwam er met het koninklijk besluit van 11 mei 2021.

Wij waren al lang klaar, maar konden of mochten niet gunnen, omdat we anders dreigden een levering te gunnen van, op dat moment nog, illegale tests, omdat het FAGG die nog niet had erkend. Quasi alle tests die ons werden aangeboden en waarvoor we wilden gunnen, waren in al onze buurlanden wel al erkend, maar blijkbaar telt dat niet en moest het FAGG nog zijn erkenning geven. Het proces duurt dan nog ettelijke weken, wat jammerlijk tijdsverlies is. Maar goed, zodra die wetswijziging er kwam, met het KB van 11 mei, hebben we er al op 16 mei voor gezorgd dat er gefaseerd kon worden geleverd aan de scholen. Onze administratie heeft op dat vlak dus eigenlijk heel goed werk geleverd door zo snel mogelijk te gaan met die uitrol naar de scholen.

Het klopt dat de antigeentesten niet betrouwbaar zijn bij personen die al gevaccineerd zijn, zelfs gedeeltelijk. Om te voorkomen dat er te veel overtollige zelftesten zouden zijn, is door de administratie altijd een inschatting gemaakt van het aantal personeelsleden in een onderwijsinstelling en de leeftijdsgroepen die al dan niet zouden worden gevaccineerd in de toen nog resterende weken in het onderwijs. Die inschatting is gemaakt op basis van de gegevens en de timing van de vaccinatiestrategie die ons was bezorgd door Zorg en Gezondheid. Bij de berekening van die aantallen gingen we ervan uit dat iedereen die tot een bepaalde groep behoort en uitgenodigd is, zich ook heeft laten vaccineren, en dat iedereen die nog geen kans heeft gekregen om zich te laten vaccineren, wel bereid is om zich tweemaal per week te testen met een zelftest. Uiteraard is het in de realiteit natuurlijk anders: niet iedereen laat zich vaccineren en niet iedereen is bereid om zich te laten testen of om die zelftesten te hanteren. De verschillen heffen elkaar echter wat op, waardoor er voor iedereen die dat wenst, voldoende testen zijn, zonder dat daarbij een buitensporig overschot aan testen wordt gecreëerd. Die berekening was dus zo accuraat mogelijk, maar er werd wel uitgegaan van het voorzichtigheidsprincipe: zorg er gewoon voor dat er voor elke school genoeg testen voorhanden zijn.

Het gebruik van de zelftesten is natuurlijk vrijwillig, waardoor er ook geen monitoring is van het gebruik. Wat wel werd bijgehouden, is het aantal positieve testen die worden afgenomen. We zien dat ook terugkomen in onze cijfers van de CLB's. Daar wordt ook aangeduid wanneer een PCR-test het resultaat is van een positieve zelftest. Dat is dus een categorie die werd aangevinkt.

Ik weet dat er scholen zullen zijn waar er aan het einde van het schooljaar een overschot is. Het tegenovergestelde zou veel erger zijn. Mocht er de afgelopen weken een tekort zijn geweest, dan was dat het grootste probleem geweest. Onderwijsinstellingen mogen zelf beschikken over de overtollige testen en die zelf inzetten naargelang de noden die er op lokaal niveau bestaan. Die zijn immers allemaal anders. De ene school organiseert of is betrokken bij het organiseren van een zomerschool of een speelpleinwerking, andere scholen niet. Men kan daarvoor natuurlijk ruimer kijken dan de schoolcontext en samenwerken met diverse lokale partners. Onderwijsinstellingen zijn vrij en verantwoordelijk wat dat betreft. Dat kan bijvoorbeeld bij het organiseren van jeugd- of sportkampen, of in de zomerscholen. Daarom hebben we ook gezegd scholen te willen aanmoedigen om die initiatieven te ondersteunen met testen die zouden overblijven. Dat hebben we ook zo afgesproken in onze onderwijsclub met de diverse sociale partners. Op onze

vergadering midden juni was dat nog een van de agendapunten die we daar bespraken. Die afspraak is dan ook gemaakt met de onderwijspartners.

Bij het opnieuw bestemming geven aan overtollige testen moet er natuurlijk naar de houdbaarheidsdatum worden gekeken. Die houdbaarheidsdata staan natuurlijk duidelijk vermeld op de verpakking van de zelftesten, net zoals dat bij andere medische producten het geval is. Ook die informatie is duidelijk meegegeven aan de scholen.

Voor volgend schooljaar liggen er nog geen plannen op tafel om opnieuw massaal zelftesten in te zetten in het kader van preventief testen. We moeten ons er rekenschap van geven dat de 16- en 17-jarigen deze zomer worden gevaccineerd. Ook de 12- tot 15-jarigen met onderliggende aandoeningen zullen worden gevaccineerd. Eigenlijk gebeurt dat nu al.

Binnen de Hoge Gezondheidsraad is het nog altijd onzeker of ook gezonde 12- tot 15-jarigen in aanmerking komen voor een vaccinatie tegen COVID-19. We hebben daar ook wel op geanticipeerd, in die zin dat we ondertussen de vaccinatiecentra al hebben verlengd tot medio oktober. Als wordt beslist over te gaan tot de vaccinatie van de 12- tot 15-jarigen, dan zal de capaciteit dus voorhanden zijn. Er was nog even een discussie over of dat in de scholen of daarbuiten zou moeten gebeuren. Ik heb ervoor geopteerd om dat buiten de scholen te doen, want die vaccinatiecentra werken goed. 'Never change a winning team.' Dat staat daar allemaal al op punt. Als je dat allemaal gaat veranderen en de verantwoordelijkheid bij de scholen legt, waarbij opnieuw elke school anders is, dreig je enkel in een situatie terecht te komen die minder optimaal is dan de huidige situatie, waarbij iedereen tevreden is.

Midden augustus zitten wij nog samen met de sociale partners en de experts om te bespreken op welke manier en of dat effectief in code groen gestart kan worden. Maar dat is natuurlijk ons uitgangspunt.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord, maar u blijft jammer genoeg een beetje te vaag op twee vlakken. Ten eerste zegt u dat het aantal positieve testen bijgehouden is. Dat is goed voor degenen die dus met die zelftesten dan toch een covidbesmetting hebben kunnen ontdekken. Maar kunt u daarvan ook de cijfers geven? Dat vind ik toch belangrijk om te weten, hoe efficiënt dat geweest is.

Ten tweede, wat de vervaldatum betreft, zegt u dat die op de tests staat. Ja, het zou er nogal aan mankeren. Maar ik neem aan dat u toch gegevens hebt van die grote bestellingen. Ik kan ook maar kijken op de test die mijn vrouw hier liggen heeft van de school en dat is nog tot 22 april 2022. Dat is dus nog vele maanden bruikbaar. Maar hoe zit het met de grote aantallen? Dat is immers belangrijk. Als er nu zouden vervallen voor het einde van de vakantie – ik neem aan van niet, want de meeste van die testen zijn recent geleverd – of als zij toch nog enkele maanden kunnen meegaan, is het belangrijk dat u verdere duidelijke instructies aan de scholen geeft.

Het hangt er natuurlijk ook van af of onze leerlingen de kans gehad zullen hebben om ingeënt te worden. Dat speelt allemaal een rol. Maar ik vind dat men hoe dan ook niet zou mogen accepteren dat die testen niet meer gebruikt zouden worden en dat ze bijvoorbeeld bij de leerkrachten thuis liggen, en die zijn dan ingeënt. Ik denk dat het belangrijk is om ze opnieuw te verzamelen, minstens op het niveau van de school. De school kan ze dan naar goeddunken gebruiken, indien ze toch nog enkele maanden goed zijn, om leerlingen regelmatig te testen. Men moet daar ook een strategie voor naar voren schuiven. Is dat occasioneel of gaat men dat

systematisch doen, zoals dat in Oostenrijk gebeurd is: twee keer per week alle leerlingen? Het is belangrijk om dat verschil te kennen. Als u zegt dat ze nu niet vervallen en de speelpleinwerking en de zomerscholen zich dus maar ergens anders moeten gaan bevoorraden, zou u dat beter ook communiceren, denk ik. Van daar had ik graag nog een beetje duidelijkheid daarrond.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel voor uw antwoord, minister.

Ik wil misschien nog even benadrukken dat we met Vlaanderen de beste leerling van de klas zijn inzake het vaccineren. Als het goed is, mogen we het zeker ook benadrukken.

Zoals ik al aangaf, werd de vraag ook gesteld aan minister Somers, die een oproep deed aan de scholen en de schoolgemeenschappen om contact op te nemen met de lokale besturen in de perimeter waaruit hun leerlingen komen. Ik denk dat dat een goede zet was. Misschien is het goed om ook nog een keer te benadrukken dat het goed is dat de scholen ook contact opnemen met die lokale besturen.

Wat de vervaldata betreft, collega Laeremans, is het zo dat wij – ik kan dan enkel spreken voor de eerstelijnszone waar ik zelf actief in ben – actie hebben ondernomen en met alle lokale besturen en alle actoren in die eerstelijnszone afgesproken hebben om een gezamenlijke actie te ondernemen. We hebben een soort leidraad opgesteld voor de scholen, we hebben een leidraad opgesteld voor alle verenigingen of vrijwilligers die de zelftesten zouden moeten gebruiken, want die zijn temperatuur- en lichtgevoelig en het is absoluut niet de bedoeling dat we valspositieve resultaten hebben. Maar we hebben die vervaldata ook gecheckt. We hebben ook aangeraden, aan de scholen die eventueel nog een aantal exemplaren wilden behouden, om dan die met de verste vervaldatum te behouden.

Ik merk in elk geval dat er heel wat collegialiteit is op het terrein. Men heeft uit de coronacrisis geleerd dat het enkel helpt als je samenwerkt. Ik merk dat we erin slagen om als lokaal bestuur, samen met de eerstelijnszone, die testen te verzamelen en ook opnieuw uit te delen. Als er uitbraken zijn op scholen, dan werken we samen met de centra voor leerlingenbegeleiding, met de scholen zelf, om die testen weer beschikbaar te stellen. Ik kan dus alleen maar aangeven dat men er lokaal mee aan de slag gaat. Sommige scholen twijfelen nog of ze dat wel mogen doen. Misschien kunt u daar dus nog een signaal geven dat dit écht kan, dat het niet de bedoeling is dat ze daar op de rem gaan staan. Dat geef ik nog mee, minister.

Twee, u legde de link met de vaccinatie van de leerlingen. Ik denk dat het echt goed is dat we gebruik maken van de vaccinatiecentra. Ik denk dat onze fractie alleen maar kan onderschrijven dat we evenzeer uitkijken naar 1 september, om die dan 'in het groen' te kunnen starten, en dat we daar alles aan doen. Ik hoop in elk geval dat we vanuit Onderwijs toch nog het signaal kunnen geven aan de scholen: 'Neem contact op met uw lokale besturen, zodat zij de regierol op kunnen nemen.'

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ja, collega's, dezelfde vraag is aan bod gekomen in de commissie Binnenlands Bestuur, waar collega Brouns terecht aan minister Somers vroeg op welke manier die overschotten of niet-gebruikte testen toch maximaal gebruikt kunnen worden. Toen was de conclusie dat men daarvoor contact moest opnemen met het lokaal bestuur en/of de eerstelijnszone. Dat is ook wat hier naar voren wordt gebracht.

Ik heb in die commissie Binnenlands Bestuur ook gezegd dat scholen potentieel wel een aantal testen achter de hand zouden willen houden. Voor gevaccineerden is het inderdaad niet altijd goed om een antigeentest te gebruiken, maar potentieel zullen er op 1 september toch nog altijd een aantal leerlingen zijn die niet gevaccineerd zijn, of, collega's, leerkrachten die zich niet willen laten vaccineren. Die zijn er ook! Ik kan scholen dus wel begrijpen als ze een aantal tests achter de hand willen houden. Als je in een klas iets vermoedt, dan ga je er, voor die leerkrachten, toch ineens een aantal moeten gebruiken. Het is niet dat je dan maar één test nodig hebt, er zijn er dan meteen een aantal nodig. Ik heb er dus wel begrip voor dat een aantal scholen die achter de hand willen houden.

Ik wil er toch nog even op wijzen dat het KB verschenen is op 11 mei 2021, en dat we vijf dagen later – ik heb nu niet op de kalender gekeken of daar nog een weekend tussen zit of niet – in Vlaanderen rond waren. Ik deel dus absoluut, honderd procent, de vragen die mensen stellen over het feit dat dit zo laat was. Maar als we het zelf hadden kunnen beslissen, was het zo laat niet geweest. Maar goed, dat is een ander verhaal. Daarvoor moeten we aan de overkant van de straat zijn. Ik heb ook begrepen, minister, dat u in augustus nog opnieuw samenzit met de onderwijspartners. Ik denk dat we dan inderdaad zullen moeten kijken – fingers crossed! – of we dan niet een of andere variant zullen binnen hebben in Vlaanderen, die dan eventueel dat 'groen' in september onder druk zou zetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat me misschien wat cijfers meegeven, op basis van de CLB-gegevens. 6 procent van de PCR-testen werd afgelegd op basis van een positieve zelftest. Dat gaat dus voor de laatste weken maar over enkele per week. We hebben een bevraging georganiseerd in het kader van de uitrol van die zelftesten, en daar bleek toch dat in het begin 94 procent van de leerkrachten en het onderwijspersoneel bereid waren om twee keer per week zelftesten af te nemen. Naarmate de pandemiecijfers verbeterden zag je wel een afname van de bereidheid. In het begin is de effectieve praxis waarschijnlijk een beetje groter dan na een paar weken. 86 procent gaf wel aan dat dat aanbod van zelftesten het welbevinden ten goede kwam.

De geldigheid van de verschillende aangekochte zelftesten varieert van drie maanden tot twee jaar. Daarom verwijzen we naar de datum op de verpakking. Scholen kunnen zelf beslissen wat te doen met de zelftesten die ze op overschot hebben. Vanzelfsprekend is het aangewezen om in dialoog te gaan met het lokale bestuur. Dat geldt zeker voor de zelftesten met een beperkte geldigheidsduur die dan gedistribueerd kunnen worden richting jeugd- en sportkampen, zomerscholen en dergelijke. Dat spreekt voor zich.

Een groot deel van de rest kan behouden blijven om te fungeren als reserve en vanuit een voorzichtigheidsprincipe, zeker voor de maand september. Resterende categorieën jongeren die nog niet gevaccineerd zijn – zeker de categorie van 12 tot 15 jaar – kunnen dan preventief getest worden. Medio augustus kunnen we dat afkloppen. Dat zal in samenspraak met de experts gebeuren. Hopelijk hebben we dan een beter zicht op de vaccinatiestrategie en een beslissing van de Hoge Gezondheidsraad. Als die beslist dat 12- tot 15-jarigen niet worden gevaccineerd, hebben we een andere situatie.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u voor uw bijkomend antwoord, minister. Dat geeft al wat meer duidelijkheid.

Wat de timing betreft, het zal niet aan ons liggen dat de zelftesten te laat zijn toegekomen. Wij hebben dat eind januari aangekaart. U zegt natuurlijk wel dat de

federale overheid de grote oorzaak daarvan is. Daar ben ik het absoluut mee eens. Maar wanneer bent u, is de Vlaamse Regering, beginnen aan te dringen bij de federale om dat waar te maken? Dat had vanaf februari gekund en ik weet niet in hoeverre dat dan ook effectief gebeurd is. Goed, de toestand is wat die is.

In elk geval heb ik de indruk dat er relatief weinig instructie is meegegeven bij de verdeling. Het moest zo snel mogelijk gaan, dat snap ik wel, maar men had toch kunnen bedenken wat er moest gebeuren met overschotten eind juni, want dat was niet lang meer. Hoe moeten ze bewaard worden enzovoort?

Ik hoop dat u daarover nog communiceert. De directies zijn nog een week bezig om alles administratief af te handelen. Ik dring erop aan dat alles terug wordt ingezameld, zeker bij de leerkrachten die gevaccineerd zijn, dat ze dat niet bij hen thuis op de vensterbank in de zon laten liggen. Dat zou zonde zijn. Als ze verzameld worden, moet men goed kijken naar de vervaldatum. Als die snel nadert, kan men nog proberen om ze aan de overheid die het dichtst bij hen staat, te bezorgen, of voor zomerscholen in te zetten. In het andere geval moet men alles goed bijhouden voor september om dan meteen veilig te kunnen starten, zodat de testen hun nut bewijzen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, voor ons is extra communicatie in dezen niet overbodig. Aan de andere kant willen we de scholen vertrouwen en ervan uitgaan dat ze hun weg wel zullen vinden en de lokale besturen zullen aanspreken.

Minister, collega's, op de eerste dag van deze zomervakantie is het goed dat de zelftesten terecht komen op de plaatsen waar ze van nut kunnen zijn en dat zijn de speelpleinen en de zomerscholen, allerlei activiteiten voor de jongeren en kinderen, zodat ze veilig hun zomervakantie kunnen doorbrengen. Dat is het belangrijkste, dat de zelftesten terechtkomen waar ze nuttig zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende werkdruk bij leerkrachten
– 4055 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van een studie inzake de werkdruk en het risico op een burn-out bij het onderwijspersoneel
– 4112 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontevredenheid en stress bij het onderwijspersoneel
– 4113 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, uit een onderzoek van de KU Leuven blijkt dat meer dan 7 op de 10 leerkrachten ontevreden zijn over de werkdruk in

het onderwijs. De studie van professoren Ralf Caers en Cindy Moons werd afgenomen bij 3700 respondenten en peilde naar de druk die het Vlaamse onderwijspersoneel ervaart op de werkvloer. Uit de bevindingen blijkt dat de situatie allerm minst rooskleurig is. De onderzoekers spreken zelfs van dramatische cijfers en concluderen dat bijna 1 op de 3 leerkrachten kans maakt op een burn-out.

De studie toont eveneens aan dat leerkrachten heel wat moeite hebben om hun job los te laten. Bijna de helft van het onderwijspersoneel geeft aan vaak of altijd na acht uur 's avonds aan het werk te zijn, 45 procent werkt op zondag en 57 procent komt bijna nooit tot rust tijdens de week. Dat maakt het risico op burn-outs reëel: zo loopt respectievelijk 17,3 en 10,2 procent van het personeel een hoog of zeer hoog risico op burn-out.

U ondernam al heel wat initiatieven om de situatie op de werkvloer te verbeteren, zoals de aanpak van planlast, de inspiratiegids werkbaar werk en zo verder. U investeert daarnaast ook volop in extra handen op de werkvloer, onder meer via de bijsprong. De onderzoekers geven ook aan dat het enorm belangrijk zal zijn om de werkdruk te doen dalen. Toch blijven de cijfers zorgwekkend. Ik heb daarom de volgende vragen voor u. Plant u bijkomende maatregelen om de job van het onderwijspersoneel werkbaarder te maken? Indien ja, welke? Het onderzoek toont aan dat onderwijspersoneelsleden moeite hebben om hun job los te laten. Op welke manier kunt u daar als minister iets aan doen? Zal daar aandacht voor zijn in de inspiratiegids werkbaar werk?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, mijn vraag is gebaseerd op hetzelfde onderzoek dat mevrouw Grosemans net heeft toegelicht. Ik hoef de cijfers dus niet te herhalen.

We weten allemaal dat veel leerkrachten met een heel erg grote passie lesgeven en veel van zichzelf in de lessen steken, maar dat ze omgekeerd dan ook veel van dat werk letterlijk en figuurlijk mee naar huis nemen. Voor veel leerkrachten is er dan ook weinig verschil tussen hun werktijd en hun leef- en interessetijd. Denk bijvoorbeeld maar aan onze geschiedenisleerkracht, die 's avonds nog volop documentaires of krantenartikels zit te bekijken, omdat ze die eventueel nog kunnen gebruiken in de lessen, of aan de kleuterleider of -leidsters die in het weekend knutselwerkjes zit te maken enzoverder. Dat leidt tot een vicieuze cirkel, waarin er weinig tijd is om te herstellen, waardoor natuurlijk ook de draagkracht van onze leerkrachten afneemt.

Het gevolg daarvan is natuurlijk dat de kans op een burn-out zeer reëel is. 17,3 procent van het personeel loopt op die manier een hoog risico om uit te vallen, 10,2 procent geeft een zeer hoog risico aan, wat opgeteld uitkomt op een kleine derde van de bevraagde populatie. Het risico is bij mannen even groot als bij vrouwen, en ook even hoog bij jongere als bij oudere leerkrachten.

De bevindingen sluiten ook aan bij andere indicatoren, zoals de cijfers van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) inzake ziekteverzuim, waar we ook zien dat het aantal opgenomen ziektedagen als gevolg van psychosociale redenen steeds meer toeneemt. Psychosociale factoren zoals stress, burn-out en depressie zijn de belangrijkste redenen voor afwezigheid door ziekte bij leraren, namelijk 39,6 procent van alle ziektedagen. Bij leraren ouder dan 55 jaar neemt dat toe tot 45,6 procent, dus bijna de helft. Maar deze studie toont alvast ook aan dat er heel wat leerkrachten zijn die zich nog niet tot dat ziekteverlof wendden, maar die toch blijven doorwerken en op die manier natuurlijk op het randje staan van uitval door overmatige stress, burn-out en gerelateerde problematieken.

Hoe evalueert u de resultaten van de studie van professor Caers en professor Moons? Om de werkdruk te doen dalen, moet er volgens de onderzoekers extra personeel komen, meer handen in de klas dus, zowel op onderwijzend als op ondersteunend vlak. Wat betreft dat onderwijzende aspect hebt u in de schoot van deel 1 van de visienota 'Van kwetsbaar naar weerbaar' al een tijdelijke verderzetting van de bijsporang voorzien en in het programmadecreet ook een verlenging van het lerarenplatform ingesteld.

U zet in deze visienota ook enorm in op het aanpakken van psychosociale problemen bij leerlingen, maar we moeten natuurlijk ook blijven waken over het psychosociaal welzijn van onze leraren. Zal in het nog te verschijnen deel 2 van deze visienota omtrent de versterking van leraren, lerarenopleiders en schoolleiders hierop worden ingegaan? Welke concrete initiatieven zullen hier dan, als u positief antwoordt op deze vraag, ter zake in staan?

Uit de studie blijkt dat er een grote ontevredenheid heerst over de werkverdeling. Hoe zult u die ontevredenheid wegnemen? U wees al meermaals op het feit dat u de planlast wilt terugdringen middels uw viersporenmodel van de onderwijsinspectie. Algemene planlastreducering zodat leraren zich meer kunnen concentreren op hun kerntaken is uiteraard een goed voornemen waar we allemaal achterstaan. Minister, zijn er toch niet meer initiatieven nodig die ervoor zorgen dat de zogenoemde vlakke loopbaan van onze leerkrachten tegengegaan wordt, zodat voor leraren die dit nodig hebben, er langs de ene kant meer uitdagingen en doorgroei-mogelijkheden geboden kunnen worden en er langs de andere kant een gepastere werkverdeling voorzien kan worden voor de leraren die dan bijvoorbeeld een gedeeltelijke time-out kunnen gebruiken? Ik denk dan bijvoorbeeld aan leerkrachten die reeds vele jaren op de teller hebben en dus ook veel ervaring hebben.

Minister, naast de puur preventieve kant is er natuurlijk ook de meer curatieve kant, die al op de werkvloer aangepakt kan worden, namelijk het snel detecteren van personeelsleden die tegen een burn-out aanlopen. Het is dus belangrijk dat collega's, maar ook vooral de leidinggevenden de signalen van een burn-out kunnen herkennen en er gepast mee kunnen omgaan om samen met het desbetreffende personeelslid tot een oplossing te komen alvorens dit leidt tot langdurige afwezigheid. Minister, zult u inzetten op professionalisering ter zake bij de leidinggevenden in ons onderwijs? Zult u eventueel extra inzetten op een vertrouwenspersoon op de werkvloer die deze problematiek zou kunnen aanpakken? Moet hier meer een actieve benadering komen?

Welke andere initiatieven zult u nemen ter preventie van burn-out en andere psychosociale problemen in het onderwijs? Hoe zult u ervoor zorgen dat de vaak verstoorde werk-leefbalans bij ons onderwijspersoneel meer in evenwicht kan worden gebracht?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag is gebaseerd op dezelfde studie. Ik ga me beperken tot de meest in het oog springende resultaten ervan. Ze zijn al voor een stuk weergegeven door mijn collega's.

Het komt erop neer dat een grote groep leerkrachten zich niet goed voelt op de werkvloer. Dat is een beetje de conclusie uit de studie. Daar blijkt onder andere uit dat maar liefst een op de drie een burn-out riskeert, dat er grote ontevredenheid heerst over de werkdruk en dat meer dan de helft van de leerkrachten nooit tot rust kan komen tijdens de week.

De gevolgen van die bevindingen zijn niet min. Het probleem is dat veel personeelsleden dreigen om in een negatieve spiraal terecht te komen. Als je weinig kan loskoppelen van het werk, dan weegt dat op je privéleven. Dat maakt het tot rust

komen extra moeilijk. Het gevolg is dan weer dat de draagkracht afneemt en ook de reguliere taken extra zwaar aanvoelen. Dat is heel jammer om vast te stellen.

Een ander opvallend en toch wel zorgwekkend resultaat is het gegeven dat slechts 45 procent tevreden is over de kwaliteit van hun werk. Dat is niet de eerste studie over de werkdruk van leerkrachten, maar wel de meest dramatische.

Minister, wat is uw reactie op deze cijfers?

Speelt er hier een corona-effect?

En vooral, wat gaat u doen om de leerkrachten te ondersteunen en terug te laten keren naar hun kerntaken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga misschien niet ingaan op de bevraging zelf die georganiseerd werd door KU Leuven en de Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD), die heel toevallig gecommuniceerd werd tijdens het lopen van de cao-onderhandelingen (collectieve arbeidsovereenkomst). Maar ik kan u wel zeggen wat wij al doen en nog zullen doen.

Ten eerste zorgen meer handen in de klas vanzelfsprekend voor een verlaging van de werkdruk voor bijna iedereen. We investeren in extra helpende handen. Voor het basisonderwijs vanaf volgend schooljaar hebben we het lerarenplatform dat gedurende drie schooljaren wordt verlengd. U weet dat een kostprijs van 15 miljoen euro wil zeggen dat 1621 voltijdsequivalenten (vte's) via die weg aan de slag kunnen.

We hebben ook nog verschillende initiatieven ter tafel liggen in het kader van de cao-onderhandelingen, waarop ik nog niet vooruit kan lopen. Wat we ook wel al hebben vastgelegd, is 12 miljoen euro extra voor zorg en taalintegratie en voor SES-lestijden (socio-economische status) zo'n 19,5 miljoen euro. We hebben ook bijkomende investeringen via de bijsprong, wat voor het basisonderwijs een extra betekent van 34 miljoen euro, en voor het secundair onderwijs 51 miljoen euro.

Als je al die bedragen al eens optelt, dan nog zonder de cao-onderhandelingen die momenteel lopen en waar ook nog eens serieus wat maatregelen en middelen op tafel liggen, dan denk ik dat dit toch een plaatje biedt. Alleen al de bijsprong en het lerarenplatform is al een 100 miljoen euro, en dan hebben we nog die SES-lestijden. Dat is ook een 20 miljoen euro. Dan is er nog 12 miljoen euro voor zorg en taalintegratie. Dus we zitten al snel aan een kleine 150 miljoen euro, in afwachting van wat er nog komen gaat als resultaat van de lopende cao-onderhandelingen.

Daarnaast is er ook nog voor het secundair onderwijs de extra investering in de GOK-omkadering (gelijke onderwijskansen). Dat zijn dus extra uren, leraren, lessen gelijke onderwijskansen, die vanaf volgend schooljaar jaarlijks worden berekend. De berekening van die extra omkadering is gebaseerd op de gelijke kansen-indicatoren. Eén van die indicatoren is het al dan niet recht hebben op een selectieve participatietoeslag.

Bij de inkanteling van de schooltoelage in het groeipakket hebben we vanaf het schooljaar 2019-2020 de inkomensgrenzen verruimd en de aanvraagprocedure omgezet naar een automatische toekenning. Die twee ingrepen zorgen ervoor dat nog veel meer leerlingen een schooltoeslag ontvangen, en dus dat er ook meer leerlingen aantikken op de gelijke kansenindicatoren. Dat zorgt ervoor dat er een bijkomende investering is van 12,25 miljoen euro, dus 233 voltijdsequivalenten die

er ook nog eens bij komen. Tel dat ook nog eens bij al die middelen. Maar dat is dan specifiek voor het secundair onderwijs.

Voor alle onderwijsniveaus komt er ook de investering in ICT-ondersteuning via ICT-coördinatoren van 22 miljoen euro. Ook dat is opnieuw, denk ik, wat druk wegpakken bij al de rest. Maar nog eens: dit plaatje is in afwachting van wat we nog kunnen beslissen rond de cao, en ook daar extra maatregelen.

Een tweede luik waar ik het zou over willen hebben is het welzijnsbeleid op scholen. Want enerzijds heb je de werkdruk, maar ook rond het welzijnsbeleid in scholen – waaronder de preventie van stress en burn-out – nemen we een aantal specifieke acties.

Het welzijnsbeleid is ingebed in algemeen personeelsbeleid, en dat is ook bij uitstek een lokale verantwoordelijkheid. Maar we proberen de scholen maximaal te ondersteunen bij de uitwerking van zo'n beleid.

Ten eerste organiseren we dit schooljaar opleiding en supervisies voor vertrouwenspersonen. Personeelsleden kunnen bij de vertrouwenspersonen van hun school terecht, wanneer ze moeilijkheden ervaren door psychosociale risico's, waaronder werkstress en burn-out op het werk. Die vertrouwenspersoon gaat samen met hen ook op een informele manier op zoek naar concrete oplossingen. In totaal hebben in mei en in juni 60 nieuwe vertrouwenspersonen hun opleiding voltooid. Er zijn ook 72 al opgeleide vertrouwenspersonen die kunnen deelnemen aan supervisiesessies.

Ten tweede laten we ook de werkgroep psychosociale risico's samenkomen. In die werkgroep werkt de administratie samen met de vertegenwoordigers van het gemeenschapsonderwijs, de koepels en de vakorganisaties. Ook de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Sociaal Overleg (FOD WASO) is daarin vertegenwoordigd en nodigt regelmatig onderzoekers uit om de vinger aan de pols te houden, wat betreft nieuwe wetenschappelijke inzichten.

Ten derde organiseren we een supervisietraject psychosociaal welzijnsbeleid voor schoolleiders en schoolbesturen. Schoolbesturen spelen natuurlijk een belangrijke rol in het bewaken van de werkdruk en de werkstress van hun onderwijspersoneel. Daartoe zijn zij trouwens, volgens de federale welzijnsregelgeving, ook verplicht.

Om hen te ondersteunen organiseren we dit traject. Het bestaat uit 5 halve dagen, waarop 24 schoolleiders en -bestuurders worden begeleid in het ontwikkelen van een welzijnsbeleid op maat van hun school. In april van dit jaar zijn we gestart met een onderzoeksproject over de versterking van het welzijnsbeleid in scholen. We verwachten een praktijkgericht en wetenschappelijk onderbouwd kader met instrumenten en interventies om het welzijnsbeleid in scholen te helpen vormgeven. Wij beogen daarbij een inspiratiegids op te stellen die laagdrempelig en toegankelijk is en in eerste instantie gericht is op schoolleiders en schoolbesturen.

Wij hebben ook tijdens de coronacrisis meteen het belang van het psychosociaal welbevinden van leerlingen én personeel benadrukt. We hebben onderwijsinstellingen gevraagd om hier in overleg met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het CLB de nodige aandacht aan te besteden. Net als voor andere beroepsgroepen of misschien zelfs meer, werd werkbaar werk tijdens corona immers nog moeilijker. We hebben enorme inspanningen gevraagd van ons onderwijspersoneel om onze leerlingen, letterlijk, bij de les te houden en ik ben hen daar zeer erkentelijk voor. Met al deze acties, die wij nu al op het getouw zetten en die nog gaan komen, hopen we de verontrustende cijfers te kunnen keren.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, uw uitgebreid antwoord toont aan dat u die problematiek heel ernstig neemt en dat u al heel wat initiatieven hebt genomen. Leerkrachten krijgen heel vaak smalend te horen dat zij 20 uur lesgeven van 50 minuten. Iedereen kent ook wel het mopje: 'Werkt u? Neen, ik geef les.' Als gewezen leerkracht weet ik dat dit onzin is, en ik niet alleen. Een tijdsbestedingsonderzoek van 2018 toonde al aan dat leerkrachten in het basisonderwijs gemiddeld 49,35 uur per week werken en in het secundair onderwijs 47,59 uur per week. Dat ligt boven de gemiddelde werkweek in Vlaanderen. 30 procent van de werktijd van leerkrachten gaat naar administratie. Ik wil meteen de olifant in de porseleinwinkel duwen: dat gaat over de planlast. Leerkrachten vragen om alstublieft les te mogen geven. Maar ze worden overbelast met administratie en heel veel vergaderingen met nog meer verslagen. U pakt het op uw niveau alvast aan. U hebt daar zonet heel uitgebreid over bericht. Maar u stipt ook heel terecht aan dat schooldirecties hierin een heel belangrijke rol hebben. Voor leerkrachten geldt vaak dat als het niet op papier staat, het niet is gebeurd. Ook horen leerkrachten dikwijls: 'Het moet van Brussel', wat lang niet altijd klopt. Ik vind het heel goed dat in het najaar de planlastcalculator en de planlastradar er komen en worden uitgetest. Dat zal een aantal mythes ontkrachten.

Ik heb volgende bijkomende vraag. Zit u met uw maatregelen om de planlast aan te pakken op schema? Zullen ze dit najaar uitgerold worden? Kunt u daar wat meer over vertellen? Op welke manier worden de scholen geïnformeerd over de nieuwe rol van de inspectie? Wat ik zeker heel interessant vind, is dat schoolleiders navorming zullen krijgen over psychosociaal welzijn. Nu zou het gaan om 24 schoolleiders. Het zou de tweede keer zijn dat dit wordt georganiseerd. Komt planlast daar ook aan bod? Ik neem aan van wel. Als dit een succes wordt, kan het dan verder worden uitgerold? Nu zijn er slechts 24 schoolleiders die aan bod komen. Inzetten op de professionalisering van schoolleiders is volgens mij cruciaal.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, zoals mevrouw Grosemans het al zei, neemt u het probleem zeer ernstig. U investeert ook veel, ook in extra handen. Dat is natuurlijk een goede zaak. Maar alles zal staan of vallen met de mate waarin u die mensen zult kunnen vinden. Dat is heel belangrijk, omdat wij toch al met een lerarentekort kampen, zeker in bepaalde regio's.

Wat u vertelde over die werkgroep psychosociaal welzijn, is heel interessant. Ik kijk er al naar uit hoe die zich verder zal ontwikkelen. De leerkrachten zijn het menselijke kapitaal in het onderwijs en in die zin uitermate belangrijk. Ik wil me aansluiten bij wat collega Grosemans zei. De context waarin de leraren en de directeurs werken, speelt een belangrijke rol. Dat geldt voor de structuur en de cultuur van een school, maar ook voor de vragen van de overheid en van de onderwijskoepels. Scholen kunnen zelf ook planlast veroorzaken of net planlast van buitenaf afremmen. Het verminderen van de planlast is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid, maar ook van de koepels en van de directies. Het vereist een sterk engagement van de onderwijsverstrekkers om die planlast te verminderen. Daarbij moeten directies in overleg met de schoolteams binnen de school ook maatregelen nemen om die planlast te verlagen.

Een van uw voornemens is dan ook de planlastcalculator. Mevrouw Grosemans verwees er daarnet ook naar. De vraag is hoe zo'n calculator dat als instrument valide kan meten, omdat het altijd een combinatie is van objectieve en subjectieve parameters. De planlast wordt namelijk vaak subjectief gepercipieerd. We hebben gisteren ook de discussie over het nieuwe Leersteundecreet gehad en daar heb ik ook deze opmerking gemaakt. Het is goed dat u de planlast wilt verminderen, maar u moet natuurlijk opletten dat u geen andere maatregelen neemt die de planlast zullen verhogen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister en collega's, ik heb goed geluisterd naar uw antwoorden en naar de suggesties van de collega's. Die studie waarop onze vragen voor een stukje gebaseerd zijn, legt niet echt nieuwe zaken bloot, maar laat wel zien dat de toestand erger is dan we eerst dachten. Dat vind ik problematisch. Het goede nieuws is dat er iets aan te doen is. Ik wil u een aantal bijkomende vragen stellen. Ik begrijp dat de studie vooral een analyse maakt. Het is interessant om ook te kijken naar oplossingen en om de KU Leuven en ACOD – maar dat is misschien wat veel gevraagd – een vervolgstudie te laten maken over mogelijke oplossingen, een aantal focusgroepen en dergelijke meer. Zoals zo vaak het geval is, is het relatief gemakkelijk om een analyse te maken, maar echte oplossingen naar voren schuiven is soms wat moeilijker.

U hebt gezegd dat u zult zorgen voor meer handen in de klas en ook inzetten op psychosociaal welzijn en dat het schoolbestuur dat ook wil. Dat laatste is een heel belangrijke factor. Ik heb ervaring opgedaan in het onderwijs vooraleer ik in het parlement kwam, maar ik heb de laatste weken en maanden ook heel wat signalen gekregen. Ik stel vast – en dat weet u ook, minister – dat heel wat scholen een bijzonder goed schoolbestuur hebben en die kunnen blijkbaar altijd wat meer aan dan andere scholen, waar het schoolbestuur wat zwakker is. Het hoeft daarom niet echt moeilijk te zijn. Als je als leerkracht bijvoorbeeld weet dat je terecht kunt bij iemand van het schoolbestuur als je een probleem hebt en je wordt op een goede manier geholpen, dan kun je veel meer aan dan als je weet dat je wordt weggelachen als je met een bepaald idee komt. Op welke manier wilt u inzetten op sterke hr-vaardigheden van die schoolbesturen? Het gaat er dan niet alleen om om daarvoor iemand ter beschikking te stellen of bepaalde vaardigheden aan te leren, maar een goede hr- of schoolcultuur moet ook doorheen de hele organisaties aanwezig zijn. Wat zult u doen om daarvoor te zorgen? Ik denk dat daar de kiem van heel veel oplossingen ligt.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik las recent op een Nederlandse website een heel mooie spreuk die in deze context heel toepasselijk is: "Leraren werken op zonne-energie. Opladen tijdens de zomervakantie om het hele jaar te kunnen stralen." Dat moet de ambitie zijn van elk schoolbestuur.

Ik sluit me volledig aan bij het slot van collega Danen. Ik geloof ook heel sterk in een heel sterk hr-beleid dat echt de basis is om goed zorg te dragen, want dat is uiteindelijk het allerbelangrijkste voor een dienstverlenend bedrijf zoals een school. De belangrijkste instrumenten zijn de leerkrachten, dus je moet goed zorg dragen voor die instrumenten, de leerkrachten, en dat begint natuurlijk bij een sterk personeelsbeleid.

U hebt er al wat naar verwezen, minister. Als we vandaag inzetten op ICT-coördinatoren die de digisprong moeten maken, dan is het zeker zo belangrijk om sterk uitgebouwde personeelsdiensten te hebben die vandaag veel meer moeten doen dan alleen de administratieve taken. Als je vandaag naar scholen gaat, dan zie je dat zij nog te vaak met puur administratief werk bezig zijn en veel te weinig met een echt hr-beleid dat stilstaat bij het psychosociaal welzijn van hun allerbelangrijkste instrumenten, hun leerkrachten. Ik denk dat we daarvoor, over alle partijgrenzen heen, moeten blijven pleiten en dat daar heel veel tijd, energie en geld naartoe mag gaan.

Uit de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek, dat ook in het regeerakkoord is opgenomen, blijkt dat 30 tot 40 procent van de werktijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg. We zijn het er allemaal over

eens dat de voornaamste tijdbesteding van leerkrachten opnieuw lesgeven en instructie moet zijn. De data uit het tijdsbestedingsonderzoek dienen als basis en als uitgangspunt om maatregelen te nemen. Dat was de afspraak. Op welke manier zijn de data van dat onderzoek verder geanalyseerd? Op welke manier hebben ze als basis gediend voor concrete maatregelen of beleidsinitiatieven? Kunt u daar nog even op ingaan?

Mevrouw Beckers had het al over de eindeloopbaan en de werkbaarheid voor leerkrachten met al heel wat jaren op de teller. Denken we voor het einde van de loopbaan aan initiatieven zoals deeltijds of halftijds werken of landingsbanen om tegemoet te komen aan de werkbaarheid voor die groep? Plant u op dat vlak initiatieven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, collega's ik heb een voorstel om een nieuw vak in alle leerarenopleidingen te geven en dat vak heet 'Brussel', namelijk om aan alle leerkrachten uit te leggen wie of wat in onderwijs Brussel is en wie waarover beslist. Waarom wil ik dat zo heel concreet zeggen? Mevrouw Grosemans had het daarnet over planlast. Het is de tijd van de rapporten. Ik had een leerkracht die mij liet weten dat Brussel toch wel eens moest inzien dat het een ongehoorde beslissing was dat leerkrachten geen cijfers meer op rapporten mogen zetten, maar dat ze voor elke toets bij elke leerling een unieke en originele beschrijving moeten maken van de resultaten die een leerling op een toets heeft bereikt. Men vond het ongehoord dat ik hier in Brussel, samen met jullie, dergelijk besluit had genomen. Ik heb dan uitgelegd dat wij die beslissing niet hebben genomen en dat dit in geen enkel decreet, besluit van de Vlaamse Regering, ministerieel besluit of omzendbrief staat. Die persoon vroeg mij dan waarom zij dat dan toch moeten doen, waarop ik antwoordde dat dat de pedagogische autonomie van de leerkracht en de school is. Er is blijkbaar voor gekozen om op die manier te werken. Ik kreeg als antwoord dat die persoon er helemaal niet voor had gekozen, maar dat dit van mij moest, omdat de school anders niet in orde is bij de doorlichting.

Daar begint al een groot stuk van het probleem. Mensen zeggen dat dingen moeten, maar weten niet waar dat 'moeten' vandaan komt. Ik roep dan ook alle collega's op om man en paard te noemen als ze zulke signalen krijgen.

Als de N-VA spreekt over de vrijheid van de leraar, dan gaat het daarover. De vrijheid van de leraar. Dat gaat over de pedagogische vrijheid. Dat is pedagogische vrijheid, maar ik stel vast dat de pedagogische vrijheid soms gebruikt wordt om aan een vorm van pedagogische inperking te doen en dat het dan op Brussel gestoken wordt, met alle gevolgen van dien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik onderschrijf natuurlijk het belang van een hr-beleid. Dat is een tweesnijdend zwaard. We zorgen voor extra handen in de klas, maar ook voor andere profielen, andere statuten, nieuwe statuten. Ik denk aan ICT-coördinatoren en preventieadviseurs. Het hr-beleid wordt steeds belangrijker naarmate er meer mensen bij komen. In het kader van de initiatieven die we nemen omtrent schoolleiderschap hebben we daar ook absoluut oog voor. Ik heb begrepen dat dat straks nog terugkomt in een andere vraag.

Wat planlast betreft, zitten we, met de planlastcalculator, de planlastradar en de rol van de inspectie qua coaching en het meenemen van die planlast bij alle reguliere audits 'on track', denk ik. Het doel is het najaar. We zijn nog altijd op schema. Het is daarbij ook belangrijk een onderscheid te maken. Er is de planlast die wordt veroorzaakt op de diverse niveaus en door de diverse niveaus. De heer Daniëls gaf

daar een plastisch voorbeeld van, waarbij het ene niveau denkt dat er op het andere niveau aan bepaalde administratieve verplichtingen moet worden voldaan, terwijl dat een misvatting is. Sommige misvattingen zijn echt een eigen leven gaan leiden. De rol van de onderwijsinspectie is natuurlijk cruciaal ter zake. Die moet aangeven dat bepaalde handelingen of het bijhouden of opvragen van bepaalde data – want daarover gaat het dikwijls – eigenlijk niet worden gevraagd door de Vlaamse overheid of een ander bestuurlijk niveau, zodat men daar afstand van kan nemen. Het lijkt me belangrijk dat we scholen zo proberen te verlossen van bepaalde praktijken die vandaag, zoals geïllustreerd, soms nog wel schering en inslag zijn.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, dank u wel voor de bijkomende antwoorden.

Mevrouw Beckers, ik kom nog even terug op uw opmerking over de eventuele subjectiviteit van de planlastcalculator. Die planlastcalculator wordt ontwikkeld, en ik ben blij dat we op dat vlak goed op schema zijn, door de onderwijsinspectie, die zich daar trouwens voor honderd procent achter heeft geschaard. Die planlastcalculator brengt eigenlijk alle mogelijke onderwijsregelgeving in kaart. Dat is een digitale tool: men geeft onderwijswetgeving in en die tool zegt dan of die onderwijswetgeving op schoolniveau overbodig of noodzakelijk is. Ik denk dus dat die planlastcalculator wel heel objectief is. Hiermee neemt de minister, neemt Brussel in ieder geval zijn verantwoordelijkheid. Maar planlast is uiteraard veel meer dan die regelgeving, en wat dat betreft spelen die schoolleiders echt een enorm belangrijke rol.

Ik ben er dus zeker van dat we het juiste pad zijn ingeslagen. Het is een lang proces. Helaas is dat niet meteen voelbaar op de werkvloer, maar ik hoop in ieder geval dat wij dit najaar nog enorme sprongen voorwaarts zullen kunnen maken op dit pad.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): De planlast en de werkdruk zijn uiteraard heel belangrijk voor het welbevinden en welzijn van onze leerkrachten, maar wat ook een rol speelt voor hun welbevinden is natuurlijk ook hun maatschappelijke appreciatie. Ik denk dat we op dat vlak in de coronacrisis wel stappen vooruit hebben gezet. De appreciatie voor leerkrachten zal alleen maar zijn gestegen bij mensen die hun kinderen lange tijd thuis hebben gehad, en ik denk dat dat een goede zaak is. We kunnen de rol van onze leerkrachten in onze maatschappij immers absoluut niet minimaliseren. Die spelen een zeer belangrijke rol. Het is dan ook heel belangrijk dat die mensen zich goed voelen in hun werk, want we kunnen absoluut niet zonder hen.

Ik wil ook de heer Danen en de heer Brouns bijtreden over het belang van een goed humanresourcesbeleid. Ik denk dat het ook heel belangrijk is dat er een goede en vertrouwensvolle feedbackcultuur op scholen heerst. Het is natuurlijk de uitdaging om die feedback- en evaluatiecultuur tot stand te brengen in onze scholen. Ik weet dat dat moeilijk gewoon in een decreet vast te leggen is, maar het is natuurlijk wel van belang dat we dit doen, om zo ook het welbevinden van leerkrachten op school te vergroten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het lijkt me inderdaad van belang om de vinger aan de pols te houden, om de parameters die uit die studie blijken, regelmatig op te volgen. Ik vind het immers niet normaal dat er een sector is waar zo'n grote groep

zich blijkbaar niet zo goed in zijn vel voelt, zeker als je ziet dat zij datgene moeten doen wat we bijzonder belangrijk vinden, namelijk onze kinderen en jongeren opleiden. Ik kijk uit naar de inspanningen die ter zake zullen worden gedaan, door het beleid en dan op het veld, want nogmaals, het is niet alleen een opdracht van het beleid of alleen een opdracht van het veld. Die dingen moeten samen gebeuren. De maatregelen zullen op de werkvloer hun uitwerking krijgen. Ook daar is het van belang om te monitoren of wat het beleid bedoelt, ook daadwerkelijk gebeurt. Ik hoop dat die tools er ook zullen komen, weliswaar zonder planlast voor diegenen die het moeten invullen, maar wel met een inzicht of de doelstellingen die we met het beleid willen bereiken, daadwerkelijk worden bereikt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van duaal leren – 4057 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitbreiding van duaal leren – 4110 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, minister, ik heb een vraag over de toekomst van het duaal leren. In een gezamenlijk advies vragen de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) extra aandacht voor de groep jongeren die op het einde van dit schooljaar afstuderen en een kwalificatie via duaal leren behalen. De coronacrisis zorgde ook hier dat de organisatie van duaal leren een hele uitdaging was. De Vlor en de SERV hopen dat de onderwijsverstrekkers en werkgevers het nodige begrip zullen kunnen opbrengen voor deze uitzonderlijke situatie en de jongeren alle kansen zullen geven door bijvoorbeeld een intensieve aanvangsbegeleiding.

Beide adviesinstanties kijken ook uit naar de toekomst van duaal leren en engageren zich om een verdere groei te ondersteunen. Ze formuleerden hierrond ook een zesttal actielijnen. Ten eerste benadrukken de Vlor en de SERV het belang om altijd en overal de juiste terminologie te gebruiken, zodat die duidelijk is voor alle actoren. Verder geven de organisaties aan dat er extra aandacht moet zijn voor de begeleidingsopdracht van zowel trajectbegeleiders als mentoren op de werkplek. In de commissievergadering Onderwijs van 20 mei stelde ik u daar trouwens al een vraag over, minister. U gaf aan dat er een gezamenlijke visie rond trajectbegeleiding wordt opgemaakt. Trajectbegeleiders, werkplekbegeleiders en sectormedewerkers zijn trouwens ook de geschikte personen om in te zetten voor een goede matching tussen de leerling en de onderneming. Om tot een goede matching te komen, is er uiteraard ook een uitgebreid, doordacht, gericht, geografisch gespreid aanbod van duale trajecten nodig. Volgens de Vlor en de SERV is er ook nood aan een doorgedreven, doel- en doelgroepsgerichte sensibilisering naar leerlingen, ouders, scholen, centra voor leerlingenbegeleiding, sectoren en ondernemingen. En tot slot uit men ook hier de bezorgdheid rond de meest kwetsbare leerlingen, die geen plaats zullen vinden in het stelsel van duaal leren. Een complementair aanbod van leerwegen waarin alle leerlingen hun plaats vinden, is een vereiste voor beide adviesraden.

Minister, bereikten u ondertussen ook de signalen rond extra moeilijkheden naar aanleiding van de coronacrisis bij het afsluiten van het leertraject voor dit schooljaar? Hoe gaat u hiermee om? Welk advies geeft u aan de scholen?

Kunt u ondertussen al wat meer info geven over de gezamenlijke visie rond de trajectbegeleiding waar u het over had in de commissievergadering van 20 mei?

Welke acties plant u ter ondersteuning van de scholen om de mogelijkheden van duaal leren bij potentiële leerlingen en hun ouders nog beter bekend te maken en om de verschillende vormen van werkplekleren duidelijk van elkaar te onderscheiden?

Bent u in overleg met uw collega bevoegd voor Werk, mevrouw Crevits, om eventuele communicatiecampagnes of andere acties op elkaar af te stemmen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): In 2019 is het duaal leren echt van start gegaan. Er zijn heel wat jaren voorbereiding aan vooraf gegaan. Ik heb dat toen nog in mijn eigen school mogen meemaken. Er is heel zwaar aan gewerkt, zowel door scholen als door het bedrijfsleven. Ik herinner mij ook nog de eerste duale opleiding, die ook nog eens netoverschrijdend was. Dat was echt een sterk iets.

Het doel van het project is om leerlingen kennis te laten maken met de arbeidsmarkt, maar niet alleen met de arbeidsmarkt, het is ook enkele dagen les volgen en leren op een werkplek. Dat is eigenlijk de kern van de zaak: we erkennen dat je op een werkplek kunt leren, dat het niet enkel inoefenen is wat je geleerd hebt op school, maar dat je wel degelijk op de werkplek ook daadwerkelijk kunt leren.

Momenteel zijn er 96 opleidingen duaal leren en kunnen 1792 leerlingen terecht bij 14.700 ondernemingen. Het aantal opleidingen zal volgend jaar uitgebreid worden naar 128. Voor degenen die zeggen dat het allemaal wat sneller mag: ja, dat zou kunnen, maar die opleiding moet natuurlijk ook duaal gemaakt worden. Dat is niet onbelangrijk om mee te geven. Daar kruipt wel een beetje tijd in, want je moet ook afspraken maken met de sector die dat gaat opnemen.

Ik vind in elk geval, collega's, dat we kunnen zeggen dat het duaal leren hier en daar wel wat moet worden bijgestuurd, maar dat het wel degelijk een succes is. Toch zijn er nog een aantal uitdagingen om de opleidingen af te stemmen op de beschikbare werkplekken. Zo komt het voor dat er te veel leerlingen zijn voor het aantal aangeboden werkplekken in een bepaalde sector, of omgekeerd, dat er te weinig leerlingen zijn om alle aangeboden werkplekken in te vullen. Vooral voor een aantal knelpuntberoepen zien we dat toch heel stevig.

Bijkomend blijkt ook bij ouders en leerlingen nog twijfel te bestaan over het volgen van een richting duaal leren. Vanuit het onderwijs- en het werkveld is er veel enthousiasme, maar ouders en leerlingen vragen zich nog af of het echt om een evenwaardige manier van leren gaat. Dat is toch een niet onbelangrijke vraag. Er is dus nog wel wat werk om leerlingen en ouders te overtuigen om zich in te schrijven voor het project.

Minister, ik heb twee concrete vragen voor u.

Op welke manier zult u duaal leren nog bekender maken bij leerlingen en ouders en zult u hen wijzen op die gelijkwaardigheid?

Op welke manier zal er een evenwicht gezocht worden tussen het aantal werkplaatsen dat wordt aangeboden en het aantal studenten dat een bepaalde richting

volgt, waarbij we er ook voor zorgen dat sectoren die werkplaatsen ook als volwaardig zien, en dat er dus met andere woorden ook enige vorm van begeleiding is voor die sectoren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Corona heeft natuurlijk op het gehele onderwijs een impact gehad, ook op het duaal leren. Enerzijds kon er voor een groep leerlingen geen overeenkomst gevonden worden, of moest de overeenkomst noodgedwongen worden stopgezet, bijvoorbeeld in de horeca of bij kappers. Om in zulke omstandigheden de leerlingen toch maximale kansen te blijven bieden, hebben we via noodregelgeving verschillende maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat ze toch ingeschreven konden blijven in duaal leren. Anderzijds kon gelukkig toch ook voor een grote groep leerlingen de overeenkomst gewoon verder blijven lopen.

Dankzij de lessen die we getrokken hebben uit de samenwerking met ondernemingen in het vorige schooljaar, hebben we de impact van de pandemie op het duaal leren dit schooljaar tot een minimum kunnen beperken.

De gezamenlijke visie rond trajectbegeleiding, waarnaar verwezen wordt, is het gevolg van een intensief kennisdelingsproces tussen verschillende onderwijsverstrekkers, samen met de onderwijsadministratie. Dat gaat eigenlijk al terug tot 2019, met het Europese project rond professionalisering van leerkrachten en trajectbegeleiders in duaal leren. Die oefening werd onlangs afgerond. De onderwijsverstrekkers vertrekken nu vanuit die gezamenlijke visie om de trajectbegeleiders van hun scholen en centra te professionaliseren.

Hoe kunnen we duaal leren verder bekend maken? Samen met mijn collega van Werk blijven we natuurlijk inzetten op het verder in de markt en de onderwijsmarkt zetten van duaal leren. We kijken beiden nogal uit naar de resultaten van de VIONA-studie (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktreportering). Die worden verwacht in het najaar. De studie loopt tot eind november. En dan moet ze dus nog opgeleverd worden. Daarin wordt – en dat is natuurlijk ook belangrijk voor een eventuele communicatie naar bepaalde doelgroepen – de instroom in duaal leren geanalyseerd, en dan vooral de drempels die jongeren, ouders, leerkrachten en scholen ervaren. Er wordt onderzocht welke factoren een rol spelen bij het maken van een studiekeuze en in welke mate het aanbieden van informatie over duaal leren daarbij van invloed is. De studie zal dus ook aanknopingspunten bieden om in de toekomst gericht te gaan communiceren naar bepaalde doelgroepen.

Ik moet u ook niet vertellen dat de afstemming tussen vraag en aanbod een vrij complex gegeven is, waarbij we niet steeds vanuit een centraal niveau kunnen ingrijpen op lokale dynamieken. We proberen wel een belangrijke rol op te nemen. Wat doen we ter zake? Op het niveau van het onderwijsaanbod start een proces van vraag en aanbod al met de programmatieaanvragen, waar de aanvrager expliciet de aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld moet duiden. Bij de beoordeling van de aanvragen worden ook de sectorale partnerschappen duaal leren betrokken via de SERV als strategisch adviesorgaan. Zij bekijken ook het element van de beschikbaarheid van werkplekken. Daar proberen we toch te zorgen voor een optimale match.

In de praktijk moet de match tussen werkgever en een leerling gemaakt worden. Scholen ondernemen zelf veel inspanningen om de samenwerking met bedrijven aan te gaan. Zij kunnen rekenen op ondersteuning van de sectorale partnerschappen die hier elk binnen hun eigen capaciteit ondersteunen en via onlinetools die een goed zicht te bieden op beschikbare werkplekken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, inzake het kennisdelingsproject rond de trajectbegeleiding zijn er specifieke accenten die de onderwijsactoren kunnen meegeven. Kunt u dat verduidelijken? Wat krijgen de trajectbegeleiders mee van de onderwijsactoren? Wat zijn de specifieke kenmerken of punten?

Rond de VIONA-studie is het belangrijk om te weten wat de drempels zijn en hoe we het duaal leren nog kunnen versterken. Het is ook belangrijk om in te spelen op het lokale werkveld en de programmatie af te stemmen op de aantoonbare samenwerking met het lokale werkveld. Dat is een zeer goed punt.

Ik was van plan om een vraag te stellen over het duaal leren in het volwassenenonderwijs, maar ik wil het gras niet wegmaaien voor de voeten van mevrouw Tavernier. Ik kom daar straks op terug.

Een ander zijspiongetje: wanneer bent u van plan om de leerweg uit te breiden naar het hoger onderwijs? In het rapport van de Vlor en de SERV staat dat de geplande uitrol van duaal leren in het volwassenen- en hoger onderwijs verdere kansen biedt. Het zal een invulling moeten krijgen die aangepast is aan deze onderwijsniveaus. Het moet ondertussen ook wel nog trouw blijven aan de principes van duaal leren. De hogescholen kunnen dit momenteel zelf toevoegen aan hun curriculum als ze willen. Dat was het antwoord op een schriftelijke vraag van november 2020. Hoe ziet u die invulling? Hoe zult u erop toezien dat men trouw blijft aan de principes van duaal leren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u voor het antwoord, minister. De match en de VIONA-studie zijn belangrijke elementen. Bij de aanknopingspunten om gericht te gaan communiceren kan ik me helemaal aansluiten.

Ik wil nog iets anders benadrukken in het kader van duaal leren en zeker wat de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en centra leren en werken (CLW's) betreft. Een aantal scholen besteedt een deeltje van die begeleiding uit aan andere organisaties. Ik heb gisteren nog het signaal gekregen dat op die werkplek zo goed als niemand van de school het afgelopen jaar is gepasseerd. De coëfficiënten die men aan die leerlingen toekent, zijn natuurlijk niet gering voor die school. Het is belangrijk om het project te laten slagen aan twee kanten: de leerling en het bedrijf. Zij stellen plaatsen ter beschikking en er komt niets langs. Ik kan me voorstellen dat die bedrijven zich daar vragen bij stellen. Minister, als zo'n begeleiding wordt uitbesteed aan een vzw of zo, kan men dan heel goed opvolgen wat de vzw doet en niet doet? Op welke manier worden de sectororganisaties EDUCAM, Elektra, constructief bouwonderwijs, automobielcentra en dergelijke hierbij betrokken?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, het Vlaams Belang is zeker en vast voorstander van het duaal leren. Dat hebben we hier de afgelopen maanden al meermaals gezegd. We ondersteunen dan ook de Vlor en de SERV wat betreft hun engagement voor een aantrekkelijk en sterk aanbod van duaal leren en werkpleklernen.

Nu, de SERV-voorzitter, Ann Vermorgen, zei in het kader van die open brief in de media, dat er inderdaad nog veel koudwatervrees is bij jongeren en hun ouders, en of dit wel een evenwaardige manier van leren is.

Het klopt inderdaad wel dat in de publieke opinie duaal leren, deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) en alles daaromtrent op een hoopje wordt gegooid, en

dat dit wordt gezien als iets voor jongeren die niet meekunnen in het gewone voltijdse onderwijs of voor jongeren die school- of leermoe zijn. En dat terwijl net het duaal leren een uitdagende alternatieve leerweg is voor jongeren met voldoende arbeidsrijpheid die al doende willen leren en het zeker geen plan B-onderwijs is, of zou mogen zijn.

Minister, er loopt momenteel een studie – u hebt dat daarnet gezegd –, maar ik denk dat het zeker interessant is om in te zetten op een extra voldoende brede bekendmakingscampagne waarin bijvoorbeeld enkele jongeren aan het woord worden gelaten, die getuigen dat ze met hun capaciteiten evengoed in een sterke theoretische niet-duale richting in het aso hadden kunnen zitten, maar dat ze uit interesse voor hun vak toch kozen voor een opleiding duaal leren, en nu aan de slag zijn met de nieuwste technieken en ontwikkelingen in een welbepaald bedrijf. Dat zou misschien de perceptie toch wat kunnen bijsturen.

Mevrouw Vermorgen stelde ook dat door een sterk aanbod te voorzien en af te stemmen op de regionale economie we nog meer leerlingen zouden kunnen aantrekken voor duaal leren. Dat is, denk ik, ook heel belangrijk, zodat je jongeren meteen kan tonen welke bedrijven in de regio meedoen aan dat project. Vaak kennen ze die bedrijven al oppervlakkig, en kunnen ze zich bij interesse meteen een meer concreet beeld vormen van de mogelijke opties.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor het hoger onderwijs lopen er pilootprojecten, eigenlijk zoals we ook gestart zijn, denk ik, in het kader van het leerplichtonderwijs. Maar daar zitten we wel nog op een ander schema in de tijd.

Wat betreft de visie en de inhoud daarvan, heeft men zich vooral op drie elementen gebogen, namelijk: de taken van de trajectbegeleider, de competenties die nodig zijn, en wie de rol van de trajectbegeleiding opneemt. Daar is het zo dat elk van de onderwijsverstrekkers een professionaliseringstraject voor trajectbegeleiders heeft. De invulling ervan is natuurlijk ook hun autonomie, maar we hebben wel getracht om, in wat we dan de kennisdelingsoefening noemen, enige gemeenschappelijkheid tot stand te kunnen brengen in de visie ten voordele van de verschillende onderwijsverstrekkers. Andere sectoren of Volta zijn daarin niet echt betrokken, omdat het toch de verantwoordelijkheid is van de aanbieder duaal leren om met de ondersteuning van de onderwijsverstrekkers te zorgen voor die trajectbegeleiding.

En tot slot, toch ook nog even meegeven dat vooral matchmaking essentieel is. Dat is vooral een zaak van het lokale niveau, omdat lokaliteiten altijd verschillen. Zelfs binnen een provincie, bijvoorbeeld het Waasland, zijn er ongetwijfeld andere vragen en noden en opportuniteiten dan in pakweg de Kempen. Dat is dus een totaal andere aanvulling. En het onderwijsaanbod speelt daar natuurlijk ook op in. Die matchmaking moet optimaal verlopen. Kijk ook een beetje naar regionale technologische centra (RTC's) en alle andere kanalen waarbij we die versterking van die dialoog en overeenkomst tussen het afnemende veld en het onderwijs, zeker in het kader van het duaal leren, nog kunnen versterken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u, minister, voor de aanvullende woorden.

In elk geval kan ik beamen dat het zeer sterk bepalend is in welke regio de school ligt en in welke regio de aanbieders zijn van verschillende duale trajecten. In mijn regio zijn dat vooral de kleine ondernemingen, de kmo's. Het is mijn aanvoelen dat de trajectbegeleiding daar ook specifieke ondersteuning nodig heeft. Vandaar mijn vraag naar het kennisdelingsproces, het Europees traject dat gelopen is, wat daar

de specifieke accenten zijn. Maar we vragen dat op, en we bekijken dat nog eventjes.

Voorts denk ik dat er nog heel veel werk op de plank ligt om duaal leren meer te promoten, niet alleen in het secundair maar ook in het volwassenenonderwijs. Wat betreft het hoger onderwijs, blijft onze fractie opvolgen welke stappen daar worden gezet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Zoals u terecht zegt is lokale afstemming zeker nodig. Met de bijsturingen die wij doen, moeten wij ook dat aspect evalueren. Als het uitbesteed wordt, moeten wij kijken hoe dat effectief gebeurt en of de leerlingen effectief begeleid worden. Maar dat zal zeker in de evaluatie en de opvolging worden meegenomen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs – 4069 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, mijn vraag sluit enigszins aan bij de vorige discussie. Vanaf het schooljaar 2022-2023 wordt het duaal leren uitgebreid naar het volwassenenonderwijs. Dan wordt het dus ook voor cursisten in het volwassenenonderwijs mogelijk om lessen achter de schoolbanken te combineren met leren op de werkvloer. Deze uitbreiding past volledig binnen de ambitie van de Vlaamse Regering om levenslang leren te stimuleren in het post-coronatijdperk en te komen tot een echte leercultuur in Vlaanderen.

Momenteel lopen volop de voorbereidingen en het regelgevend proces om dat duaal leren in het volwassenenonderwijs, met de nodige aandacht voor de eigenheid van dit onderwijsniveau, in de praktijk te brengen. Na onder meer voorbereidend werk in samenwerking met de Vlor, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren (VPDL) en projecten met proeftuinen in verschillende centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), gaf de Vlaamse Regering op 18 juni haar principiële goedkeuring aan het ontwerpdecreet ter invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs. Daarin werd onder meer beslist dat er een leervergoeding wordt voorzien voor wie in het volwassenenonderwijs in duaal leren start. Op die manier hoopt de Vlaamse Regering volwassen cursisten sneller te kunnen overtuigen. Hoe hoog die leervergoeding precies is, zal afhangen van het aantal uren dat een cursist op de werkvloer staat. Wanneer de gewerkte uren minder dan 20 uur per week bedragen, dan worden enkel de gewerkte uren vergoed. Wie minstens 20 uur op de werkvloer staat tijdens de opleiding, krijgt een vergoeding voor het verrichte werk én de theoretische lessen.

Hierover heb ik de volgende vragen. Welke stappen zult u zetten om de invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs verder te implementeren?

Op welke manier werkt u hiervoor verder samen met het Vlaams Partnerschap Duaal Leren, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)?

Op welke manier zult u het duaal leren in het volwassenenonderwijs in de aanloop naar het schooljaar 2022-2023 in de markt zetten en promoten bij potentiële cursisten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De Vlaamse Regering heeft op 18 juni haar principiële goedkeuring gegeven aan het ontwerpdecreet ter invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs. Dat is in lijn met de doelstelling in het Vlaams regeerakkoord om duaal leren uit te breiden naar het volwassenenonderwijs. We hebben ernaar gestreefd om het duaal leren in het volwassenenonderwijs zo coherent mogelijk te maken met het duaal leren in het leerplichtonderwijs. Het ontwerpdecreet bepaalt dat in een duale opleiding in het volwassenenonderwijs de cursist competenties verwerft in het centrum voor volwassenenonderwijs én op de werkplek en een beroepskwalificatie kan behalen. Het minimumaandeel van de werkplekcomponent bedraagt 50 procent van de lestijden van de opleiding.

Aangezien het doelpubliek volwassen cursisten zijn, worden er ook twee soorten betaalde overeenkomsten voorzien. Wij leggen daarbij de cesuur op twintig uur. De overeenkomsten zijn een overeenkomst duale opleiding en een overeenkomst duale opleiding statuut. Het verschil ligt op gemiddeld twintig uur per week op de reële werkplek. Met de 'overeenkomst duale opleiding statuut' kunnen cursisten ongeacht de leeftijd socialezekerheidsrechten opbouwen en een hogere vergoeding krijgen dan met de 'overeenkomst duale opleiding'. Dit is verantwoord door de intensiteit van het traject en bijgevolg een snellere competentieverwerving.

Verder wordt bepaald dat het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en de sectorale partnerschappen uitgebreid worden met leden van het volwassenenonderwijs en bevoegdheden in kader van de duale opleidingen in het volwassenenonderwijs. Met betrekking tot het erkennen van ondernemingen, de bijhorende erkenningsvoorwaarden en het kwaliteitstoezicht van duale opleidingen zal zo maximaal mogelijk gewerkt worden naar analogie met het secundair onderwijs. Daarmee willen we een zo coherent mogelijk verhaal realiseren.

De volgende stap die ik nu samen met collega-minister Crevits zet, is het advies vragen aan de Vlaamse Onderwijsraad, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren die al een toelichting hebben gekregen over het voorontwerp van decreet. Ik heb gisteren van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren de vraag gekregen of ze het advies mogen geven in september in plaats van dat ze dat nu nog snel even doen. Op grond daarvan zal er worden onderhandeld met de sociale partners.

We plannen het ontwerp van decreet begin volgend jaar in te dienen in het parlement. De vooropgestelde implementatiedatum is 1 september 2022. De administraties, de centra voor volwassenenonderwijs, ondernemingen en sectoren zullen vanaf de goedkeuring van het decreet door het Vlaamse Parlement voldoende tijd hebben om daarvoor de nodige voorbereidingen te treffen.

Ook het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en de sectorale partnerschappen zullen de nodige acties kunnen uitvoeren om ondernemingen te informeren, te ondersteunen en te mobiliseren om het aanbod aan werkplekken voor duaal leren in het volwassenenonderwijs zowel in aantal als op het vlak van de kwaliteit te versterken en ondernemingen te erkennen.

Bij de implementatie zal er over duaal leren in het volwassenenonderwijs gecommuniceerd worden onder andere via diverse omzendbrieven, Schooldirect, de nieuwsbrief voor het volwassenenonderwijs van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en ten

aanzien van de ondernemingen via het Vlaams Partnerschap Duaal leren, de sectorale partnerschappen en het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

De uitbreiding van het duaal leren naar het volwassenenonderwijs is een heel goede stap. Dat zorgt er niet alleen voor dat de opleidingen beter zullen aansluiten op de arbeidsmarkt, maar het versterkt ook het imago van het volwassenenonderwijs als hefboom om je carrière een nieuwe wending te geven. Dat zijn twee heel belangrijke elementen om het levenslang leren een boost te geven en te komen tot een echte Vlaamse leercultuur.

Het is mooi dat er gestreefd wordt om van het duaal leren een coherent verhaal te maken over de verschillende onderwijsvormen heen. Maar tegelijkertijd lees ik in het ontwerpdecreet dat er degelijk rekening wordt gehouden met de eigenheid van het volwassenenonderwijs. Er is geen gewone copy-paste gebeurd van het duaal leren in het secundair onderwijs. Zo wordt er bijvoorbeeld geen bijkomende aanvraagprocedure voor de toekenning van de onderwijsbevoegdheid voor duale opleidingen ingevoerd. Dat is heel positief.

Ook het feit dat er een leervergoeding zal worden voorzien, vindt de N-VA-fractie een goede zaak. Naast uiteraard de financiële stimulans zelf heeft zo'n leervergoeding het gevoel dat de mensen echt aan het werk zijn in de onderneming en er deel van uitmaken.

Minister, als voorbereiding is er een aantal proefprojecten gelanceerd in verschillende CVO's, met als doel om verkennend te werken over duaal leren in het volwassenenonderwijs, en ook dit schooljaar liepen er een aantal projecten. Kunt u toelichten hoe die projecten zijn verlopen? Hoe hebben de betrokken actoren de projecten onthaald? Welke lessen werden er daaruit getrokken voor de verdere implementatie?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank collega Tavernier voor de vraag. Ik had een gelijkaardige vraag in opmaak, want 2021 was het jaar van het levenslang leren. We hebben er al een aantal keer naar verwezen en de uitbreiding van duaal leren naar het volwassenenonderwijs is een belangrijke stap. Werknemers kunnen hun carrière een nieuwe wending geven en sterker worden in hun loopbaan. De CD&V-fractie is ervan overtuigd dat dat de komende jaren absoluut nodig zal zijn om ook een antwoord te bieden op de gevolgen van de coronacrisis en op de krapte op de arbeidsmarkt.

Er zijn al een aantal positieve punten naar voren geschoven. Ik heb een gelijkaardige vraag over de proefprojecten. Ik ben heel benieuwd naar de bevindingen uit die proefprojecten.

Voorzitter, ik denk dat we bij de parlementaire behandeling van het voorontwerp nog ruim de kans zullen krijgen om te reflecteren over dit decretaal initiatief, dat trouwens volledig in lijn is met het Vlaamse regeerakkoord. Ik veronderstel ook dat we dit in samenspraak kunnen doen met de commissie Werk en Sociale Economie en dat we daar wellicht ook een aantal partners kunnen horen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is inderdaad niet de bedoeling om een copy-paste te doen van het leerplichtonderwijs. Uiteindelijk ga je ook aan de slag met volwassenen. Dat biedt wel wat meer ruimte.

De validering van het werk maakt het allemaal aantrekkelijker, maar ook billijker. Als er in het kader van die opleiding ook arbeidsprestaties worden verricht, dan moeten die ook gevalideerd worden.

Ook in Edusprong hebben we de focus gelegd op sterke arbeidsmarktgerichte opleidingen om werknemers of werklozen te kunnen heroriënteren. Daarvoor biedt dit toch wel ook een uitgelezen instrument.

De proefprojecten en de proeftuinen hebben de meerwaarde aangetoond van erkende beroepskwalificaties. Dat is de basis voor duale opleidingen in het volwassenenonderwijs. We hebben in het schooljaar 2019-2020 via het Europees Sociaal Fonds (ESF) dertien projecten met proeftuinen in elf hogeronderwijsinstellingen en zes centra voor volwassenenonderwijs. Die projecten hebben zowat verkennend gewerkt rond duaal leren in het hoger onderwijs maar ook in het volwassenenonderwijs. In november 2020 is er een tweede ESF-oproep gelanceerd om duaal leren in beide niveaus te stimuleren. Dan werden er tien projecten voor het hoger onderwijs en vier voor het volwassenenonderwijs goedgekeurd. Die lopen in het academiejaar 2021-2022 en hernomen of uitgebreid kunnen worden in het daaropvolgende schooljaar 2022-2023.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik dank u voor de bijkomende antwoorden. We vinden de uitbreiding van het duaal leren naar het volwassenenonderwijs een zeer goede zaak. Op die manier gaan de opleidingen nauwer aansluiten op de arbeidsmarkt. Dat is een win-winsituatie voor enerzijds het onderwijs en anderzijds het bedrijfsleven. Duaal leren is echt wel op zijn plaats binnen die onderwijsvorm. We kijken uit naar de opstart in september 2022. We zijn alvast benieuwd welke opleidingen duaal zullen worden ingericht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aantrekkelijker maken van het bouwonderwijs
– 4083 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dalende aantal leerlingen in bouwrichtingen
– 4085 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de dalende interesse in het bouwonderwijs
– 4096 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Om de klimaatdoelstellingen te halen, moeten tegen 2050 honderdduizend woningen per jaar worden gerenoveerd. Om al dat renovatie- en bouwwerk aan te pakken, zijn vele handen nodig. In De Standaard van 23 juni lezen we echter dat het bouwonderwijs doodbloedt.

Het aantal leerlingen in de Limburgse bouw heeft het vorige schooljaar een dramatisch dieptepunt bereikt. Vergeleken met vijf jaar geleden is er een daling met 18 procent. Ook het aantal meisjes dat kiest voor een bouwrichting blijft erg laag. Limburg volgt hiermee de rest van Vlaanderen, waar het aantal leerlingen in de derde graad van het voltijds bouwonderwijs in diezelfde periode met 19,5 procent is gedaald.

Met slechts 4 procent zijn vrouwen zwaar ondervertegenwoordigd in de bouw. De bouw heeft een technologische en digitale revolutie doorgemaakt, waardoor vrouwen gemakkelijk in verschillende sectoren kunnen worden tewerkgesteld.

Welke maatregelen zult u nemen om een eind te maken aan het zogenaamde waternetstelsel. Hoe zult u ervoor zorgen dat een keuze voor de dubbele- of beroepsgerichte finaliteit een positieve keuze wordt, een eerste keuze?

Onderzoek toont aan dat de interesses voor kinderen hoofdzakelijk worden gevormd voor het tiende levensjaar. Wat zult u doen om kleuters en lagereschoolkinderen warm te maken voor het bouwonderwijs?

Buitenschoolse activiteiten met een STEM-inslag (Science, Technology, Engineering and Mathematics) zijn populair, ook bij meisjes, maar het is natuurlijk belangrijk dat kinderen ook tijdens de schooluren in contact komen met STEM. Ziet u een opportuniteit in het bijvoorbeeld aanmoedigen van scholen om een bezoek te brengen aan een STEM-academie in de buurt? Kunt al meer vertellen over het nieuwe STEM-actieplan? Worden daarin ook initiatieven genomen om het bouwonderwijs aantrekkelijker te maken?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, de collega verwees er al naar: in het schooljaar 2019-2020 waren er in Vlaanderen 6900 leerlingen ingeschreven in de derde graad van het voltijds bouwonderwijs. Dat is een daling met bijna 20 procent sinds het schooljaar 2015-2016. Daarnaast blijft ook het aantal meisjes in deze richtingen zeer laag. Slechts 4 procent van alle leerlingen in bouwrichtingen zijn meisjes. Daarom organiseerden Marita Breems, directeur van i-MaS in Stevoort-Hasselt, en Bouwunie Limburg op 23 juni samen een actie. Bouwunie Limburg benadrukt daarbij dat om de klimaatdoelstellingen te halen, er tegen 2050 tot wel 100.000 woningen per jaar moeten worden gerenoveerd. Om dat quotum te behalen zal de huidige renovatiegraad nog moeten worden verdriedubbeld. Davy Maesen, de CEO van Bouwunie Limburg, richt zijn oproep ook specifiek tot vrouwen. Recent zei hij nog: "Intussen heeft de bouw een ware technologische en digitale revolutie doorgemaakt. Vrouwen zullen daardoor in bepaalde segmenten zeker hun gading vinden." Ook aan ouders doet de school een specifieke oproep: "Wees trots als uw zoon of dochter een studierichting in de bouw kiest. Laat het vooral een positieve keuze zijn, en niet een laatste mogelijkheid. Het bouwberoep is mooi en verrijkend en zit in volle evolutie." Dat besluit directeur Breems. Dat is toch wel heel belangrijk.

Minister, ik heb dus een aantal vragen voor u hierover.

Wat is uw visie op de aanhoudende daling van het aantal leerlingen die kiezen voor een bouwrichting?

Welke acties onderneemt u ter ondersteuning van het goed oriënteren en heroriënteren van leerlingen, zodat meer leerlingen terechtkomen in richtingen die het best bij hun talenten en interesses passen?

Ziet u een rol weggelegd voor het STEM-actieplan in het kader van de problematiek van het dalende aantal leerlingen in bouwrichtingen?

Welke acties wilt u ondernemen om het genderonevenwicht in de bouwrichtingen meer in evenwicht te brengen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, zoals mevrouw Beckers al zei, om de klimaatdoelstellingen te halen in 2050, maar ook gewoon om ons woningpatrimonium wat op peil te houden, moeten we jaarlijks meerdere tienduizenden, en het liefst om en bij de honderdduizend woningen renoveren. Vandaag is de renovatiegraad veel lager, namelijk ongeveer 1 procent. Dat moet eigenlijk verdrievoudigen om te doen wat moet. Zoals al vaker is gezegd, er wordt misschien wel geld uitgetrokken voor een en ander, maar een zak geld bouwt voorsnog geen huizen. Naast financiële middelen is er dus ook een grote nood aan geschoold personeel. Wie een grote bouwwerf observeerde, heeft al gemerkt dat veel voertuigen een buitenlandse nummerplaat hebben. Op zich is dat natuurlijk geen probleem, maar we stellen wel vast dat, terwijl de bouwsector vroeger vooral buitenlandse werkkrachten aantrok omdat die goedkoper waren, bouwbedrijven vandaag uit pure noodzaak buitenlandse werkkrachten moeten inkopen, omdat er veel te weinig mensen uit ons Vlaams bouwonderwijs uitstromen.

Op vijf jaar tijd is het aantal leerlingen in de derde graad van het voltijds bouwonderwijs gedaald met 19,5 procent. Vorig schooljaar telde dat bouwonderwijs nog maar een kleine zeventienduizend leerlingen. Niet enkel in het voltijds onderwijs gaan de cijfers dramatisch achteruit. Ook het deeltijds secundair onderwijs deelt in de klappen. Ik heb ook indicaties van een aantal technische en nijverheidsscholen dat het er voor volgend jaar niet veel beter uitziet. De bouwsector luidt al langer de alarmbel. Ik heb eigenlijk nooit iets anders geweten sinds ik bewust politiek actief ben dan dat de sector klaagt over het feit dat er te weinig goede profielen uitstromen.

De Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) lanceerde samen met de Ambassadeurs van de sector de campagne #WERFZE om meer studenten warm te maken voor een opleiding in de bouwtechnische richtingen. Uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 474 of Onderwijs Vlaanderen op de hoogte was van deze campagne en of men voor die campagne werd ondersteund vanuit Vlaanderen, bleek dat Vlaanderen niet op de hoogte was en dus ook geen steun verleende. Dat vond en vind ik eigenlijk vreemd.

Minister, bent u zich bewust van het probleem?

Welke acties zult u nemen om het bouwonderwijs weer aantrekkelijker te maken?

Is samenwerking met actoren uit de bouwsector aangewezen, conform de campagne #WERFZE?

Kunt u misschien leren van succesvolle buitenlandse voorbeelden die erin geslaagd zijn het bouwonderwijs wel opnieuw succesvol te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is absoluut een open deur intrappen dat we op dat vlak met problemen zitten. Technische en professionele richtingen krijgen echt gewoon

te weinig positieve aandacht. Dat was natuurlijk ook een van de uitdagingen die we vooropgesteld hebben om net de modernisering van het secundair onderwijs door te voeren, waarbij het aanbod volledig vernieuwd is, zodat er wat meer transparantie is en er een betere studiekeuze gemaakt kan worden. Een van de doelen dienaangaande was toch ook voorkomen dat een studiekeuze wordt gemaakt op basis van maatschappelijke appreciatie, dus dat leerlingen en ouders een beetje keuzevaardiger gemaakt worden. Bovendien willen we zo ook aantonen dat technische- en beroepsopleidingen natuurlijk minstens gelijkwaardig zijn aan meer algemene vormingen.

De cijfers zijn duidelijk in dalende lijn, maar we trachten dit echt aan te pakken. We werken vooral samen met de andere partners en we trachten de bouw innovatief om te zetten naar het transitiedenken, bijvoorbeeld inzake het nieuwe wonen, energietransitie en de Europese Green Deal. Voorts gaan we ook verder samen doordenken over onder andere beroepskwalificaties en duurzame trajecten, bijvoorbeeld InnoVET (innovatieve opleidingen in Vocational Education and Training) die innovatie in de bouw ook breed bekend wil maken. Daar kom ik zo dadelijk nog even op terug.

Vooraf via kwaliteitsvolle onderwijsloopbaanbegeleiding kan een school een leerling begeleiden om de beste keuze te maken op grond van voldoende zelfkennis. Scholen zijn ook verplicht om op dat vlak een degelijke begeleiding te voorzien. Daarover moeten ook concrete afspraken gemaakt worden met de CLB's. Ook het referentiekader onderwijskwaliteit en de eindtermen zijn natuurlijk belangrijke kaders voor een school om te werken aan de onderwijsloopbaanbegeleiding.

Het onevenwicht tussen jongens en meisjes wordt natuurlijk zeker beïnvloed door de man-vrouwverhoudingen vandaag in de sector en de beeldvorming in de samenleving over wat die tewerkstelling inhoudt. Daarom blijft het ook belangrijk om in te zetten op die schoolloopbaanbegeleiding en dat er geen stereotiepe ideeën versterkt worden via instrumenten, zoals de onderwijsskiezer en Columbus. Ook onze actuele eindtermen omvatten toch heel wat gendergerelateerde thema's waarover met leerlingen moet worden gewerkt van het kleuter- tot het secundair onderwijs.

Om kinderen al in het lager onderwijs kennis te laten maken met bouwopleidingen ondersteunen we onder andere het Beroepenhuis. Ook de STEM-academies die een Vlaanderenbreed aanbod hebben in de vrije tijd, kunnen de bouwopleidingen promoten door bijvoorbeeld het belang van het nieuwe wonen, de digitalisering, de energie-impact en de mobiliteitstransitie te onderstrepen. Het onderwijs en de sectoren kunnen daaromtrent zeker in gesprek gaan en elkaar versterken. De STEM-agenda 2030 laat toe dat de bouwsector zich sterker kan profileren. Het STEM-actieplan 2012-2020, dat nu nog uitloopt, is goed op weg om de vijf globale doelstellingen te behalen, maar de specifieke cijfers van de tso- en bso-opleidingen maken duidelijk dat we hier in de STEM-agenda tot 2030 veel sterker op zullen moeten inzetten. Dat zal enkel lukken door samen in te zoomen op innovatie, transitiedenken en op specifieke doelgroepen. Daarnaast hebben we ook aandacht om het STEM-onderwijs te versterken in het basisonderwijs door de ondersteuning van het Lerend Netwerk STEM voor het basisonderwijs, waar ook innovatieve STEM-didactieken worden uitgewerkt.

Vandaag kan je als jongere een bouwopleiding volgen in het regulier secundair onderwijs en via een duaal traject. Het aantal leerlingen in duale bouwopleidingen is momenteel niet hoog. De installatie- en houtberoepen hebben meer succes dan de klassieke bouwberoepen, die dikwijls ook wel wat zwaarder van aard zijn. De beleidsdomeinen Onderwijs en Werk verrichten dan ook gezamenlijke inspanningen om de instroom in het duaal leren te versterken, maar ook om dat opleidings-

aanbod regionaal in te bedden. Een goede instroom en een gericht opleidingsaanbod – we hebben het daarstraks al gehad over die match – zijn natuurlijk aan elkaar gekoppeld.

Vanuit Onderwijs onderschrijf ik het belang van onderwijsconvenants, waarbij we afspraken kunnen maken tussen de scholen en de bouw- en de houtsector. We zetten ons dus echt in om die bouwopleidingen te promoten. En dan vergeet ik nog de acties van de onderwijskoepels en de pedagogische begeleidingsdiensten. Ook intersectoraal wordt er werk gemaakt van een betere afstemming van vraag en aanbod voor onder andere de bouwopleidingen. Zo worden binnen het ESF-project (Europees Sociaal Fonds) rond duaal leren ook scholen in lerende netwerken samengebracht. Een van de doelen van dat project is ook het werken aan voldoende aanbod en instroom.

Tot slot wil ik ook verwijzen naar de rol van de regionale technologische centra (RTC's) en het initiatief 'innovatieve opleidingen in Vocational Education and Training', of innoVET. De RTC's bouwen mee aan kwalitatief en toekomstgericht onderwijs in Vlaanderen. In samenwerking met Constructiv spelen zij in op innovaties in de bouwsector, zodat de bouwopleidingen in het onderwijs mee zijn met de nieuwste technologische ontwikkelingen. Door de ondersteuning van de bouwopleidingen tot op de klasvloer kunnen leerlingen kennismaken en werken met up-to-date infrastructuur, apparatuur en uitrusting, wat natuurlijk die opleiding ook aantrekkelijker maakt. Recent hebben we daar een heel mooi initiatief genomen om te investeren in virtual reality-toepassingen, waarbij men in het kader van technische en beroepsopleidingen met virtual reality bepaalde handelingen kan doen met de meest moderne toestellen en producten allerhande, maar in de virtuele realiteit. Dat zijn de enige opleidingen die daarmee werken. Dat zal absoluut bijdragen tot de aantrekkelijkheid ervan. Het is met zulke concrete zaakjes die het wat hipper en sexy maken, maar ook zorgen voor een kwalitatieve versterking van die opleiding, dat we stappen vooruit kunnen zetten.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik moet de heer Danen bijtreden. Onlangs is dat vreselijk ongeval gebeurd op die werf in Antwerpen, die school die ingestort is. Als je dan kijkt naar de slachtoffers, waren dat allemaal buitenlandse arbeidskrachten. Zonder dat ik daar een causaal verband zie – we weten natuurlijk niet wat de oorzaak is van die instorting –, maar samenwerken en bouwen is natuurlijk moeilijk als je niet dezelfde taal spreekt. Ook de veiligheid kan op die manier in het gedrang komen.

Ik heb de eer gehad om een bezoek te brengen aan de STEM Academy in Hasselt aan de Hogeschool PXL. Die werken bijvoorbeeld samen met een bekend Limburgs bouwbedrijf en organiseren dus ook workshops bouw. Ik heb de kinderen daar ook daadwerkelijk zien metselen enzovoort. Dat is zeer interessant. Zij werken ook samen met kwetsbare groepen. Zeker in Limburg zitten we met het probleem van een zeer grote ongekwalificeerde uitstroom, maar langs de andere kant hebben we zo veel moeite om die technisch- en beroepsgeschoolde profielen te vinden. Het is natuurlijk heel jammer dat er zo'n mismatch is. Het zou dus heel fijn zijn als we onze eigen jongeren kunnen warm maken voor die bouwopleidingen. Die STEM Academy, die samenwerkt met een bouwbedrijf en kwetsbare jongeren gaat uitnodigen en meeneemt naar de werf om ze effectief iets te laten doen, kan er echt toe bijdragen dat die jongeren warm gemaakt worden voor bouw. Ik wou dus nog even mijn appreciatie voor dat project uitspreken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Vorige week was het de Bouwunie in Limburg die aan de alarmbel trok. Gisteren las ik in een artikel van een werkgever in onderhoudstechnieken de roep naar technisch kwalitatief geschoold personeel, jonge technische arbeidskrachten. Die klinkt helaas nog steeds heel luid. Vandaag is dat nog vaak een perceptieprobleem – we hebben er hier allemaal naar verwezen – in de negatieve zin rond de arbeidsmarktgerichte finaliteit. Die richtingen in beroepsgericht onderwijs zijn vaak een negatieve keuze in plaats van een positieve keuze.

Ik denk dat de ontwikkeling van STEM en het STEM-platform doorheen de jaren een heel krachtige en sterke, maar ook broodnodige tegenbeweging op gang brengt, en ook kan brengen in de toekomst. Maar vandaag blijkt dat dat niet volstaat en dat we dus een tand bij moeten durven te steken.

Ik maak hier de sprong naar communicatie op dat vlak. U hebt een hele communicatiestrategie en hebt ook een communicatiebureau aangesteld om iets te doen aan dat lerarentekort. Maar ik denk dat ook dit soort knelpuntringingen wel wat marketing en communicatie kunnen gebruiken, logischerwijze in samenwerking met de Confederatie Bouw in Vlaanderen of de andere sectororganisaties op dat vlak. Plant u daar samenwerkingsinitiatieven tussen onderwijs en de bouwsector, om daar schouder aan schouder samen voor te gaan en dat te versterken?

Het STEM-actieplan 2012-2020 heeft natuurlijk een heel belangrijk aandachtspunt naar voren geschoven: investeer in studiekeuzeprojecten om bij te dragen tot een verbetering van de studie- en loopbaankeuze en het proces daarin. Kunt u al iets zeggen over het nieuwe actieplan? Zijn er op dat vlak ook heel concrete initiatieven, ondersteuning en financiële middelen die daarvoor worden vrijgemaakt? Kunt u daar iets meer over vertellen?

U hebt ook aangehaald dat het duaal leren in de bouw heel belangrijk is. Er bestaan opleidingen bouw, maar ook daar zie je dat het aanbod van opleidingen die effectief gerealiseerd worden, nog veeleer beperkt is. Hebt u daar zicht op, om die match nog sterker te maken, zodat er een groter en breder aanbod is op dat vlak?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt, minister. Er gebeurt inderdaad heel wat, maar ik stel vast dat ondanks de vele inspanningen, initiatieven, campagnes en communicatie-initiatieven van allerlei slag en van alle mogelijke initiatiefnemers, het aandeel studenten in de bouw en de uitstroom daaruit lager is dan ooit. Dat is toch wel bijzonder jammer om vast te stellen. En het gaat niet alleen om de bouw, zoals u zelf ook terecht zei. We maken nu een energietransitie mee. Of we dat nu graag hebben of niet, die zal er sowieso komen. Die is trouwens al aan de gang. En ook daar hebben we bijzonder veel technische profielen voor nodig. Het gaat dan over de mensen die de leidingen trekken en de sleuven graven, maar ook de hooggekwalificeerde ingenieurs die moeten zorgen dat de netspanning op het Europese continent overal ongeveer hetzelfde is. Ik wil maar zeggen dat we iedereen nodig hebben. Alle handen moeten aan de slag in die technische beroepen. Wat je ook doet, wat je ook interessant vindt, voor ieder is er werk.

Daarom is het jammer om vast te stellen dat sommige weinig toekomstgerichte opleidingen in onze scholen blijven bestaan. Ik schets hier allicht een moeilijk te behandelen probleem, maar ik stel het gewoon vast. Ik vind het bijzonder jammer, en ik zie dat ook in mijn omgeving, dat kinderen soms – en iedereen heeft het recht om te kiezen wat hij of zij wil – kiezen voor weinig toekomstgerichte richtingen in het secundair onderwijs, terwijl er zoveel interessante en toekomstrijke richtingen voor het rapen liggen. Maar dat gaan we hier en nu allicht niet oplossen.

Ik wil twee concrete voorstellen doen. Ik zou in het najaar een aantal hoorzittingen willen organiseren om dit probleem op de agenda te zetten. En van daaruit kan er

hopelijk een parlementbreed initiatief genomen worden om het hoofd te bieden aan het probleem. Ik zou ook willen voorstellen dat we misschien eens kijken naar een aantal buitenlandse goede voorbeelden en daar op bezoek gaan. Dat hoeft daarom niet ver te zijn, natuurlijk. Ik weet dat bijvoorbeeld een aantal Duitse Länder op dat vlak wel stappen vooruit hebben gezet. Ik denk dat we daar wel inspiratie kunnen halen, niet om van hen te pikken, maar vooral om van hen te leren. Ik denk dat goede voorbeelden op dat vlak echt wel welkom zijn, want zoals ik in het begin heb gezegd, is er al zoveel geprobeerd. En ik waardeer iedere inspanning op dat vlak. Maar ik stel gewoon vast dat we er nog lang niet zijn. We hebben dus echt wel bijkomende initiatieven ter zake nodig.

De voorzitter: We zullen dat inderdaad bespreken in de regeling der werkzaamheden. Ik heb in deze commissie nog een aantal voorstellen gehoord.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u bent eigenlijk al zeer uitgebreid ingegaan op het STEM-actieplan. Ik kan vanuit onze fractie alleen maar onderschrijven dat we daar inderdaad voldoende aandacht voor moeten hebben.

Maar collega's, het gaat natuurlijk ook om de perceptie die we creëren. Waarom haal ik dat aan? Daar zijn twee redenen voor. Eén, we hebben de modernisering van het secundair onderwijs die momenteel wordt uitgerold met de traps- en stapsgewijze studiekeuze, ook al na het eerste jaar. Net omdat we die richtingen in de picture willen houden. Maar als een aantal mensen blijft propageren dat iedereen dokter, ingenieur of architect moet worden, en dat ook kan worden, dan moeten we niet schrikken dat ze niet kiezen voor een tso- of bso-opleiding.

Omgekeerd – ik blijf dat herhalen – deed ik mijn hoed af voor mijn vroegere leerlingen in bso verzorging die stageliepen op een afdeling met zwaar demente personen. Ook daar is niet iedereen voor gemaakt. Dus moeten we erover waken dat we niet de indruk laten ontstaan – en ik doe deze oproep aan iedereen en alle partijen – dat iedereen alles kan worden. Maar elke leerling heeft wel de talenten om iets te worden. Daar moeten we op inzetten.

Twee, ik zie een groot verschil tussen scholen die die opleidingen aanbieden en effectief massaal veel leerlingen aantrekken, en andere die veel minder leerlingen aantrekken. Die scholen raad ik aan om eens te durven nagaan wat de succesformule is van die andere scholen. Ik stel vast dat een zekere vorm van discipline, een hoge inzet en een sterke opvolging van de stage een groot effect hebben op een positieve en actieve keuze voor bouw-, nijverheids- en technische opleidingen. Ik wil het toch iets breder trekken dan het beleid alleen. We zullen samen die sector in de picture moeten zetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We proberen echt via verschillende fronten te werken: tso, bso, CVO en duaal leren. Elke suggestie om STEM-opleidingen in alle onderwijsvormen te versterken zijn altijd zinvol en welkom.

Het project dat ik daarstraks aanduidde als iets tastbaars en zichtbaars om die opleiding hipper te maken en de virtualrealitytoepassingen waarbij we de regionale technologische centra inschakelen als uitleendienst, maar ook om ervoor te zorgen dat de leerkrachten kunnen bij- en nageschoold worden in de virtualrealitytechnologie, lijkt me heel concreet en hoopgevend. We voorzien daarvoor 5,5 miljoen euro, ook om de opleiding aantrekkelijker te maken.

Communicatie-initiatieven kunnen natuurlijk deel uitmaken van het STEM-actieplan 2030. De sector zelf laat zich niet onbetuigd op dat vlak. Het zijn misschien

wat kleinere initiatieven en promotiecampagnes, maar men probeert toch maximaal te werken op die perceptie om jongeren richting de bouw te duwen.

Belangrijk zijn de studiekeuzeprojecten. We hebben enerzijds de CLB's die volgend schooljaar versterkt worden. Dat laat toe dat ze naast hun taken in het kader van welbevinden hun kerntaken op het vlak van studiebegeleiding opnieuw kunnen opnemen. Er komen volgend schooljaar 307 vte's bij ten opzichte van het oorspronkelijke contingent. Anderzijds is de UGent in samenwerking met Voka bezig met voor 12- tot 14-jarigen specifieke tests te ontwikkelen die hen helpen bij hun studiekeuze. Men tracht bijvoorbeeld de technische inzichten van de leerlingen uit die leeftijdscategorie te toetsen. Men wil hun meegeven, sommigen dan toch, dat ze daarin veel sterker zijn dan het gemiddelde. De jongeren met sterke motorische talenten tracht men duidelijk te maken dat ze veel meer getalenteerd zijn dan anderen. Via objectieve data probeert men hun mee te geven dat dat misschien wel iets voor hen is, omdat ze daarin veel beter zijn dan de rest van de klas.

Tot slot ook nog eens meegeven – dan gaat het over de latere leeftijdscategorieën, natuurlijk, de derde graad – dat we ook Columbus versterken. Ook dat kan, op latere leeftijd dan, zorgen voor een betere begeleiding en een betere richting geven, ook richting de bouwopleiding.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Het is natuurlijk in ons aller belang, minister, dat uw pogingen zullen slagen. Ik hoop dat ten aller zeerste. Probeer maar eens een loodgieter of elektricien bij u thuis te krijgen, dat is niet simpel. Ik denk inderdaad dat we gewoon anders moeten spreken. Woorden wekken, voorbeelden strekken. Misschien moeten we bijvoorbeeld in scholen een keer meer bijvoorbeeld vrouwen die werkzaam zijn in de bouw uitnodigen om hun verhaal te doen, om jongeren zo warm te maken voor het bouwonderwijs.

Zoals ik zei, is dat in ons aller belang. En inderdaad, we moeten ook zeggen dat niet iedereen advocaat, dokter of weet ik wat moet worden. Andere beroepen zijn maatschappelijk zeker even belangrijk, en ik denk dat we dat alleen maar kunnen doen door zelf ook altijd met heel veel respect over die beroepen te spreken en ook de studiekeuze voor een arbeidsgerichte of een dubbele finaliteit als een positieve zaak te zien.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik heb vooral ook genoteerd, minister, dat u heel positief staat ten aanzien van investeringen in het studiekeuzeproject. Ik denk dat dat inderdaad een heel grote uitdaging is.

De verbetering van het studie- en loopbaankeuzeproces wordt opnieuw opgenomen in het STEM-actieplan 2030, waar inderdaad ook als het ware de fundamenten worden gelegd bij de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs. We moeten daar inderdaad een positieve keuze voor de juiste richting kunnen bieden.

We moeten met zijn allen over de arbeidsmarktgerichte richtingen heel positief blijven communiceren. De communicatie vanuit het onderwijs, vanuit de sector, daar moet veel positieve aandacht naartoe gaan, zodat jongeren de weg daarnaartoe vinden. Veel meer dan vandaag het geval is. En ik denk dat we targets moeten maken en allerlei mogelijke acties, want ik denk dat er inderdaad maar weinig richtingen zijn waar zo'n terugval is op enkele jaren tijd. Dus we moeten daar met vereende krachten op blijven inzetten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We zeggen allemaal ongeveer hetzelfde. Dat is op zich een goed teken. Dat toont dat we allemaal de hand aan de ploeg willen slaan op dit vlak.

Nu, minister, u hebt een paar keer gezegd dat we misschien meer moeten communiceren, ook campagnes zijn allemaal belangrijk en interessant. Maar ik denk: gewoon laten zien hoe het er in de sector van de bouw, maar ook in de sector van de energie, echt aan toegaat, zou al heel veel soelaas brengen.

Ik denk niet dat we de zaken beter moet voorstellen dan ze zijn. Ik denk dat er heel veel mooie dingen gebeuren, en dat het bijzonder interessant is, en veel interessanter dan heel wat kantoorjobs. Daar ben ik echt van overtuigd. Ik vind het echt bijzonder jammer dat kinderen kiezen – nogmaals: iedereen is vrij om te doen wat hij wil – op vlak van studiekeuze, soms tegen hun natuur in, voor bepaalde richtingen, omdat ze moeten van thuis of omdat iets maatschappelijk interessant of belangrijk wordt gevonden, maar daarna in een job terechtkomen die ze eigenlijk helemaal niet interessant vinden.

En ik ken ook heel wat mensen die zich dan hebben herschoold of geheroriënteerd, in de richting van meer technische of beroepsgerichte opleidingen, en daar bijzonder, bijzonder gelukkig zijn. Ook dat soort succesvoorbeelden, dat soort ambassadeurs hebben we nodig, en daar moeten we ook echt op inzetten. Maar ik heb begrepen dat iedereen dat wil, dus ik ben benieuwd naar wat de toekomst op dat vlak brengt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van de directiecommissie van het katholieke basisonderwijs naar aanleiding van de Ronde van Vlaanderen voor het onderwijs – 4100 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van de directeurs van basisscholen over het uitblijven van de beloofde beleidsondersteuning – 4118 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, minister, tijdens de Ronde van Vlaanderen, waarbij heel wat directies weliswaar digitaal aanwezig waren, werd zoals gewoonlijk vanuit het departement en het kabinet informatie gegeven over de beslissingen die impact hebben op het volgende schooljaar. Er was wel wat positief nieuws te melden over de extra middelen die worden uitgetrokken.

De open brief die de Directiecommissie Katholiek Basisonderwijs (DCBaO) naar aanleiding van die informatieronde aan u richt, minister, vermeldt toch ook een aantal bezorgdheden. De directeuren basisonderwijs keken na anderhalf jaar schakelen en bijsturen in coronatijden heel erg uit naar de extra uren beleidsondersteuning ter waarde van 23 miljoen euro. Die kwamen al maandenlang ter sprake in de wandelgangen en werden al meegerekend in heel wat personeelsploegen voor het schooljaar 2021-22. Die extra beleidsondersteuning stond echter niet vermeld

op de powerpointpresentatie tijdens de Ronde van Vlaanderen. Tijdens de vraagstelling werd duidelijk dat die beleidsondersteuning nog voorwerp is van de cao-onderhandelingen.

Daarnaast vestigen de directeuren basisonderwijs nog eens de aandacht op de nood aan autonomie van de leidinggevendenden. Alleen zo kunnen zij een krachtig beleidsvoerend vermogen ontwikkelen en de beste resultaten behalen met de nodige arbeidsvreugde. Professor Maarten Vansteenkiste bevestigt dat vanuit de visie op zelfdeterminatie.

Daar tegenover staat echter het fenomeen dat steeds meer middelen en uren gekleurd worden en dat heeft ook de nodige gevolgen. De directeuren basisonderwijs vrezen namelijk voor extra planlast en vragen naar meer vertrouwen in de scholen en hun besturen.

In het regeerakkoord lezen we: "Om meer handen in de klas te krijgen, leveren we een extra budgettaire inspanning om zowel de werkingsmiddelen als de omkadering van en in de scholen van het basisonderwijs stapsgewijs te laten groeien met als doel een kleiner aantal leerlingen per leerkracht. Dankzij meer ondersteuning willen we aan de toegenomen zorgnood in de klas voldoen. We zetten in op extra kinderverzorg(st)ers in het kleuteronderwijs. Voor directies wordt in functie van het aantal personeelsleden voorzien in extra administratieve, pedagogische en beleidsondersteuning in die betrokken school."

Hoe kijkt u naar deze brief, minister? Bent u bereid om in overleg te gaan met de Directiecommissie Katholiek Basisonderwijs?

Tijdens de Ronde van Vlaanderen werd aangegeven dat de beslissing over de beleidsondersteuning nog voorwerp is van de cao-onderhandelingen. Waarom werd die maatregel niet eerder meegenomen en op tafel gelegd, gelet op de duidelijke nood? Werd er over de beslissing en de verdeling van de extra middelen voor kinderverzorging in overleg getreden met alle onderwijsactoren? Is dat ook het onderwerp van de cao-onderhandelingen?

Overweegt u de installatie van een ambt van beleidsondersteuner? Zo ja, kan dat nog tegen 1 september 2021 worden gerealiseerd?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, het gaat over dezelfde open brief van 24 juni 2021 waarin de basisschooldirecteurs aangeven dat ze zich bekocht voelen. Ze betreuren het dat ze vanaf volgend schooljaar niet kunnen rekenen op de beloofde beleidsondersteuning en hekelen wat ze de regeldrift en planlast van minister Weyts noemen.

De open brief is afkomstig van de Directiecommissie Katholiek Basisonderwijs. Daarin hebben verkozen vertegenwoordigers van de directeurs van de katholieke basisscholen zitting. Ze klagen in de open brief aan dat ze volgend jaar, in tegenstelling met wat hun is beloofd, niet zullen kunnen rekenen op de beleidsondersteuning op school. Zo'n beleidsondersteuner neemt enkele taken van de directeur over, zoals preventie op school of het financieel beleid.

Alleen met de hulp van een beleidsondersteuner blijft de job van schooldirecteur haalbaar en wordt het mogelijk om kandidaat-directeurs aan te trekken, klinkt het bij de koepel. De directeurs zijn dan ook ontgoocheld dat ze, vlak voor het nieuwe schooljaar, te horen krijgen dat die belofte niet wordt nagekomen.

Waarom zullen de basisscholen volgend jaar niet kunnen rekenen op de beleidsondersteuning op school?

Wanneer de beleidsondersteuning wegvalt op school, welke andere maatregelen zult u dan nemen om de directeurs in de basisscholen te versterken en het beleidsvoerend vermogen op de basisscholen te versterken?

Naast een lerarentekort dreigt er ook een directie- of een directeur/directricetekort. Welke maatregelen zult u nemen om directeurs in het basisonderwijs aan te trekken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We hebben al serieuze inspanningen gedaan ter versterking van het basisonderwijs, inclusief ten bate van de schoolleiders.

We waren goed begonnen. Op 1 januari 2020 werd er 71 miljoen euro extra werkmiddelen voor het kleuteronderwijs toegekend. Ook nu staan we voor een jaar waarin er heel wat extra middelen bij komen. Er is 15 miljoen euro extra voor het lerarenplatform. Er zijn bijkomende investeringen via de bijsprong. Alleen al voor het basisonderwijs komt dit neer op 34 miljoen euro. Daarnaast volgen er ook investeringen voor zorg- en taalintegratie ten belope van 12 miljoen euro en voor SES-lestijden (socio-economische status) voor net geen 20 miljoen euro. Het deel van de ICT-coördinatoren voor het basisonderwijs bedraagt 13 miljoen van het totaal van 22 miljoen euro. Alleen met die maatregelen zitten we al aan een goede 100 miljoen euro, zonder die 71 miljoen euro extra voor het kleuteronderwijs.

Desondanks zit er nog wel wat in de pijplijn en liggen er nog verschillende punten ter discussie op de onderhandelingstafel. Ik wil niet op die onderhandelingen vooruitlopen. Het is niet omdat iets op tafel ligt, dat het verworven is, laat staan beloofd. Het is wel gemakkelijk om te zeggen dat er sprake van is en dat het dus beloofd en verworven is. Dat is een vreemde onderhandeling, moet ik zeggen.

Ik moet ter zake niet overtuigd worden. Ik kan eenieder geruststellen dat bij die onderhandelingen alle sociale partners vertegenwoordigd zijn, ook het katholiek onderwijs. Ik denk dat die mensen zich van hun taak kwijten en dat we tot een mooi vergelijk zullen komen. Ik zal die mensen ook zien. Ik denk dat er al een afspraak belegd is.

Los van het nut van een open brief of de vele open brieven waar ik nog altijd van mag genieten, kan ik inzake de timing niet spreken over vorige regeerperiodes. Ik kan enkel voor mezelf spreken. Ik kan u zeggen dat deze cao-bespreking een jaar is vervroegd. Normaal was het een jaar later voorzien, maar ik heb het naar voren getrokken en er ook voor gezorgd dat we andere elementen in de discussie zouden kunnen brengen. We discussiëren onder andere over de uren kinderverzorging in het basisonderwijs, maar evengoed over de betere ondersteuning van de directies.

Ondertussen hebben we niet gewacht om werk te maken van het al versterken van directies in het basisonderwijs. Het zijn misschien wat kleinere maatregelen, maar ze getuigen van enig succes. We zijn een meeloopproject voor kandidaat-directeurs gestart dat gedurende twee jaar zal lopen. We bieden daarbij de mogelijkheid om te proeven van de job. Het is niet alleen de bedoeling om bestaande leerkrachten te verleiden om de stap te zetten naar een directiefunctie, want ook mensen uit de private sector kunnen drie maanden voltijds bezoldigd meelopen. We zien dat dit al een succes is omdat er ondertussen al 250 meelooptrajecten zijn goedgekeurd, waarvan er 212 nog dit jaar worden opgenomen of al zijn gestart.

We hebben bijkomend geïnvesteerd in professionaliseringstrajecten voor leiderschap om, aan de hand van het ondersteunen van collectieve leerprocessen, schoolleiderschap te versterken met het oog op veerkracht in de Vlaamse scholen. Deze trajecten moeten schoolleiders ondersteuning aanreiken om strategieën te ontwikkelen om hun schoolorganisatie, inclusief personeelsbeleid, maximaal af te

stemmen op de noden van de leerlingen en het schoolteam. Dat moet bijdragen tot een sterk pedagogisch-didactisch beleid, maar moet ook schoolleiders versterken in hun onderwijskundig leiderschap. Die professionaliseringstrajecten hebben een tweejarige looptijd en starten op 1 september 2021 en eindigen op 30 juni 2023. We hebben al tien projecten goedgekeurd. Er zijn er nog ingediend die ter beoordeling voorliggen.

Tot slot hebben we ook het engagement op ons genomen, samen met de onderwijspartners, om werk te maken van het competentieprofiel voor schoolleiders, om dat te ontwikkelen, en ook van de aanpak van de planlast. Daarom moet ik ook meegeven dat het belangrijk is dat we directies kunnen ontlasten van heel wat planmatige of administratieve verplichtingen. We gaan daarbij zelf investeren in de digitalisering van de contacten met de schooladministraties. We gaan ook werk maken van geïntegreerde dataplatformen, van het beginsel 'vraag niet wat je al weet' of 'only ask once', van geautomatiseerde dossierstromen en een beleidsdoelbrede beleidsdatabank. Dat zijn allemaal zaken waarvan ik denk dat ze ook de schoolleiders ten goede zullen komen in functie van planlastvermindering.

Echter, wat de thematiek zelf betreft, daar kan ik nog niet op vooruitlopen. Ik kan ook moeilijk parallele onderhandelingen gaan opstarten. Ik hoef niet te worden overtuigd van het belang van het versterken en ondersteunen van de directies, ook in het basisonderwijs. Dat ligt dus echter ter tafel.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoorden.

Er stromen inderdaad heel veel extra middelen naar de scholen, al was het maar voor de gelijkschakeling tussen het kleuter- en het basisonderwijs, de lerarenplatformen, de taalintegratietrajecten, de SES-middelen enzovoort. Onze fractie wil in elk geval dat de afspraken die er zijn binnen cao-onderhandelingen, worden gevolgd. Het is absoluut niet de bedoeling dat wij daar aan tafel zitten of daarin beslissingen nemen. We willen echter wel aangegeven dat directeurs op de lijst van de knelpuntenberoepen staan. U geeft aan dat wat op tafel ligt, daarom niet beloofd is, maar ik heb even de besprekingen opgezocht naar aanleiding van de beleids- en begrotingstoelichting van 2021. Toen hebt u letterlijk gezegd dat de 7,7 miljoen euro voor beleidsondersteuning waarvan sprake was, een deel was van de 23 miljoen euro die nodig is om een volledig schooljaar in beleidsondersteuning te voorzien. U gaf daar dus ook al aan dat die middelen inderdaad voor die beleidsondersteuning zouden dienen. Vandaar de vraag: als dat dan op tafel ligt, hoe ziet u dat dan precies? Waarom wordt het ene dan wel in de powerpointpresentatie opgenomen bij de Ronde van Vlaanderen en het andere niet? Waarom de beleidsondersteuning niet en bijvoorbeeld de kinderverzorging wel? Dat zorgt voor ongehoorlijk veel verwarring en onduidelijkheid op het onderwijswerkveld. Ik krijg daar heel veel vragen over, en u wellicht ook.

Ten slotte heb ik nog een vraagje omtrent de autonomie. Zowel Katholiek Onderwijs Vlaanderen als de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) reageerden op de vraag naar de beloofde beleidsondersteuning voor het basisonderwijs. Ze verwezen ook naar de nood aan autonomie en vooral naar de nood aan vertrouwen in het onderwijs, want dat is net nodig om sterk onderwijskundig beleid te voeren. Wat is uw antwoord op de vraag naar vertrouwen in het onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik weet er natuurlijk ook het fijne niet van. Er was iets beloofd. Pas in juni is een en ander duidelijk geworden. Ik weet niet waar de fout ligt. Hebt u dat niet gezegd, maar is dat wel gecommuniceerd aan de directeurs? Ik was er niet bij. Ik kan dus ook niet weten wie wat

heeft gezegd, aan wie en wanneer, wat er is beloofd enzovoort. Het resultaat is natuurlijk wel dat er ongerustheid is ontstaan op het veld, dat de directeurs ervan uitgingen dat ze daar recht op hadden en dat dat nu blijkbaar nog niet zeker is. Ik kan me voorstellen dat dat een soort onrust veroorzaakt. U mag natuurlijk ook niet vergeten dat die directeurs een bijzonder jaar achter de rug hebben, met schakelen en veranderen en van alles. Ik geloof dat bij die mensen het water aan de lippen staat, dat ze er eventjes genoeg van hebben.

Nu, minister, u hebt aangekondigd dat de inspectie ook gaat controleren of de middelen die worden toegekend aan de scholen, doelmatig gebruikt werden – de zogenaamde financiële radar. Ik kan me voorstellen dat niet elke directeur van elke basisschool even beslagen is in die financiële zaken. Je kunt natuurlijk moeilijk aantonen wat je qua budget hebt gedaan om je onderwijskwaliteit en je GOK-beleid (gelijke onderwijskansen) te verbeteren en of dat effect had als je financiën niet op orde geraakten door de hoge werkdruk of omdat je dus te weinig ondersteuning krijgt. Daarom wordt de beleidsondersteuning op dat vlak, zeker ook voor dat financieel beleid toch wel erg belangrijk. U zegt dat we de planlast gaan verminderen, maar op die manier creëert u misschien toch een beetje extra planlast.

Karolien Grosemans (N-VA): Collega's, ik volg de minister in bepaalde zaken die kaderen binnen de lopende cao-besprekingen. Daarop vooruitlopen is inderdaad niet verstandig. Onderhandelingen gebeuren inderdaad aan de onderhandelingstafel en niet in deze commissie. Dat neemt natuurlijk niet weg dat een deel van die bezorgdheden van de directeurs van het basisonderwijs uiteraard legitiem zijn. Ik ben ook blij dat u aangeeft dat u zeker op de vraag van DCBaO wilt ingaan en met hen in gesprek wilt gaan. Ik had ook niet anders verwacht. Toch wordt er al enorm veel geïnvesteerd in het beleidsvoerend vermogen in het basisonderwijs. Ik citeer even de eerste alinea van de brief: "Wij, directiecommissie katholiek basisonderwijs, stellen vast dat u heel wat investeert in het basisonderwijs en dat kunnen we alleen maar toejuichen, het getuigt van moed en kracht." Dan citeren ze de extra uren zorgcoördinatie, extra uren GOK, extra uren ICT, extra uren kinderverzorging, extra uren voor de bijsprong en de verlenging van het lerarenplatform. Ik vul nog aan: met de bijkomende middelen voor de professionalisering, de planlastaanpak en de meelooptrajecten. Al deze en toekomstige maatregelen en investeringen zullen ervoor moeten zorgen dat de job van schooldirecteur haalbaar blijft. Verder kijken we uit en wachten wij op de nieuwe vervroegde cao.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, ik ga me aansluiten bij uw wijze woorden. Er zijn inderdaad heel wat extra middelen, maar waarom kan ik nog niet vooruitlopen op de besprekingen? Er lopen eigenlijk drie lijnen: enerzijds hebben we de cao, maar daarnaast hebben we ook nog budgettaire lijnen, middelen extra op het vlak van de versterking van het basisonderwijs en op het vlak van de versterking van de leraar. Die twee budgettaire lijnen neem ik mee in de discussie. Nogmaals, ik trek heel de discussie inzake cao naar voren. Dus als er nu extra middelen komen en we hebben een portefeuille voorzien van 175 miljoen euro extra in totaliteit voor de cao's, dan zijn dat heel wat middelen waarover we nu een discussie voeren.

Daarenboven betrek ik dat ook ten dele in de discussie, want dat spoort wat gelijk. Want als je beslissingen neemt in het kader van de cao, dan moet je bijvoorbeeld bepaalde beslissingen niet meer nemen in het kader van extra budgetten omtrent de versterking van het basisonderwijs en/of de versterking van de leraar. Daarom laat ik die discussie een beetje gelijk sporen. Ik moet nog even een beroep doen op uw geduld, maar opnieuw vanuit de wetenschap dat de hele discussie vervroegd is met ongeveer een jaar. Alles wat we extra kunnen geven en nog vroeger kunnen geven dan aanvankelijk voorzien, is een bonus. Maar ik snap wel dat men popelt van ongeduld om te weten wat uiteindelijk uit die besprekingen zal komen. Dat is

juist, maar ik denk dat we er met zijn allen baat bij hebben dat dat een breedgedragen en een sterk antwoord is op het vlak van de versterking van het totaal leerplichtonderwijs, maar zeker en vast ook van het basisonderwijs, inclusief van dat schoolleiderschap.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister.

Ik was gestart met de boodschap dat er inderdaad heel veel middelen naar het basisonderwijs gaan voor alle duidelijkheid. Mijn tweede zin was: we hoeven helemaal niet aan tafel te gaan zitten. Iedereen kent zijn plaats wel. Cao-onderhandelingen moeten gevoerd worden aan de cao-tafel.

Maar ik denk dat het duidelijk is, minister, dat het veld ook transparantie en wederzijds vertrouwen vraagt. Men zegt ook dat de onderhandelingen gevoerd moeten worden. De communicatie zorgt er gewoon voor dat er wat onrust is. Men krijgt af en toe wat informatie, waardoor men niet goed weet wat er al beslist is en wat nog niet beslist is.

Ik keer nog even terug naar mijn vraag die ik gesteld heb bij de bespreking van de visienota 'Van kwetsbaar naar wendbaar', waar ik gevraagd had naar een financieel overzicht. Misschien is het goed om daar ook werk van te maken, zodat, als we vragen krijgen naar hoe die financiële situatie in elkaar zit, we daar ook wat transparantie en misschien wat rust kunnen brengen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik besef heel goed dat uw budget niet onbeperkt is en dat er natuurlijk allerlei vragen lopen. Maar wat mij in deze zaak stoorde, is het volgende. Onze directeurs hebben echt wel een zwaar jaar gehad. Niemand kan daaraan doen, die coronacrisis. Maar als hun beloofd wordt – ik zeg niet dat u dat gedaan hebt – dat ze extra ondersteuning gaan krijgen en ze regelen zich daarnaar en ze spreken misschien al mensen aan, en als dan in juni, aan het einde van dit rare schooljaar, blijkt dat dat toch niet zo is, voelen die mensen zich natuurlijk bekocht. Dat moeten we toch te allen tijde, allemaal samen, proberen te vermijden. Zoals mevrouw Vandromme zegt, kan dat alleen maar als er transparant en goed gecommuniceerd wordt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het inschakelen van de centra voor basiseducatie in het inburgeringsbeleid – 4107 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het onderdeel onderwijs in het Inburgeringsdecreet – 4115 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Mijn vraag gaat over het Inburgeringsdecreet. Zoals jullie weten hebben wij vorige week in de commissie Binnenlands Bestuur het

nieuwe Inburgeringsdecreet goedgekeurd. Het ziet ernaar uit dat daarover ook nog in de plenaire vergadering gestemd zal worden voor het reces. Dat is ook nodig. De bedoeling is immers dat we het nieuwe Inburgeringsdecreet ingang laten vinden vanaf 1 januari 2022.

Inburgering heeft verschillende facetten. Je hebt het pure inburgeringsbeleid, maatschappelijke oriëntatie, en je hebt het werkdomein, waarbij VDAB een belangrijke rol gaat spelen. Maar ook het beleidsdomein Onderwijs is een cruciale partner in het doen slagen van een goed inburgeringsbeleid. In het nieuwe inburgeringsbeleid staan op dat vlak ook aangescherpte regels over de kennis van het Nederlands, onder andere de standaardtests, maar ook het voornemen om nieuwkomers die na twee jaar nog altijd niet werken of geen opleiding volgen, te vragen om een hoger niveau Nederlands aan te leren, namelijk het niveau B1, mondeling voor alle duidelijkheid, niet schriftelijk.

Dit is dus een belangrijke taak voor het domein Onderwijs en specifiek ook voor onze centra voor basiseducatie (CBE's). Zij zijn het die de lessen Nederlands organiseren, de NT2, en die ook gaan instaan voor het organiseren van de taalexamens. Zij gaan waarschijnlijk ook een belangrijke rol spelen in die verstrengde eis van B1, waardoor ook wat aanpassingen nodig zijn. Hun onderwijsbevoegdheid zal uitgebreid moeten worden, zodat zij ook dat niveau B1 kunnen aanbieden. Kortom, werk aan de winkel, zeker als we weten dat vanaf 1 januari 2022 dat nieuwe systeem in gang zou moeten treden. Daarom wil ik ook aan u, minister, daarover enkele vragen stellen.

Hoe kijkt u naar de rol van de CBE's in het nieuwe inburgeringsbeleid?

Welke stappen gaat u nemen om die centra voor basiseducatie in te schakelen in het nieuwe inburgeringsbeleid? Zal er een voldoende flexibel systeem worden voorzien?

Welke juridische of budgettaire knelpunten ziet u nog en moet u nog wegnemen?

Meer algemeen: hoe ziet u de opmaak van die standaardtests NT2 en ook de implementatie van het inschrijvings- en examengeld dat nieuwkomers voortaan zullen moeten betalen, de twee keer 90 euro, toch voor Nederlands?

En een belangrijke vraag: tegen welke termijn denkt u deze aanpassingen door te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het doel van inburgering is om mensen die naar België migreren, zelfredzaam te maken en hun de kans te geven om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. De collega's uit de commissie Binnenlands Bestuur bespraken het wijzigingsdecreet betreffende inburgering en integratie, waarbij het huidige inburgeringstraject uitgebreid wordt en in de toekomst zal bestaan uit vier pijlers. Naast vormingen maatschappelijke oriëntatie en NT2, dient de inburgeraar zich ook in te schrijven bij VDAB en moet hij zich inschrijven in een netwerk- en participatietraject.

Ook aan de bestaande pijlers, zoals de lessen Nederlands en maatschappelijke oriëntatie, wordt gesleuteld. Belangrijk daarbij is dat de lessen en de testen maatschappelijke oriëntatie en NT2 voortaan betalend worden en dat de kennis zal worden getest via een gestandaardiseerde toets.

Na een grondige bespreking en een hoorzitting werd het ontwerp van decreet ook goedgekeurd in de commissie Binnenlands Bestuur van 22 juni 2021. Het is de bedoeling dat het nieuwe decreet ingaat vanaf 1 januari 2022.

Terecht wordt er altijd gesteld dat de verwerving van een voldoende kennis van de Nederlandse taal een kernelement is om tot een succesvolle integratie en inburgering te komen. Daarom net kan deze pijler nu absoluut niet achterwege blijven en moet dit luik goed onderbouwd en afgetoetst worden. Verschillende collega's ondervroegen minister Somers over de timing en de inhoud van deze pijler NT2, maar uw collega verwees in zijn repliek steevast door naar u, minister, vandaar dat ik u deze vragen graag stel, betreffende het specifieke luik onderwijs in het Inburgeringsdecreet.

Kunt u garanderen dat het luik van het inburgeringstraject dat onder uw bevoegdheid valt, tijdig klaar zal zijn en op de voorziene datum van 1 januari 2022 in werking zal treden? Wanneer mogen wij voorstellen rond het luik NT2 in het kader van het wijzigingsdecreet verwachten? Met wie moet of wilt u daaromtrent nog afstemmen, alvorens tot een definitief voorstel te komen?

Hebt u al initiatieven genomen rond de uitwerking van de gestandaardiseerde tests Nederlands? In samenwerking met welke partners worden die uitgewerkt? Welke knelpunten liggen nog ter tafel en in welke mate kunnen die voor vertraging zorgen? Hypothekeert deze timing de inwerkingtreding van het gehele decreet of vindt u het opportuun dat een van de vier pijlers pas later in werking zou treden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Onze administratie is volop bezig met de uitwerking van de wijzigingen aan de regelgeving. Ik zal trachten te duiden op welke fronten we dan werk hebben binnen onderwijs.

De rol van de centra voor basiseducatie, of Ligo, in dat nieuwe inburgeringsbeleid acht ik essentieel. Zij zijn dé experts op het vlak van NT2-aanbod voor ongeletterde en laaggeletterde cursisten. Daarom wil ik de onderwijsbevoegdheid voor hen zeker uitbreiden, zodat zij die kwetsbare doelgroep heel nauw en in een vertrouwde leeromgeving, met vertrouwde lesgevers, kunnen volgen en hen daar ook de gestandaardiseerde test kunnen laten afleggen. Daarvoor moet er een kleine aanpassing gebeuren aan het decreet betreffende het volwassenenonderwijs. Daarna kan daar ook een opleidingsprofiel voor ontwikkeld worden. Maar daarvoor voorzie ik niet echt hindernissen, ook als het gaat over de opleiding op het niveau B1-mondeling.

Wat de gestandaardiseerde test betreft, kan ik u meegeven dat de aanbestedingsprocedure voor de opdracht van de ontwikkeling van de gestandaardiseerde tests lopende is. Het is de bedoeling om de opdracht nu in de zomer te gunnen, zodat de toetsontwikkelaars deze zomer van start kunnen gaan. Het is natuurlijk ook van groot belang om de relevante partners te betrekken. In de opdracht is alvast voorzien dat er een pilootonderzoek bij experts en cursisten wordt uitgevoerd. De toetsontwikkelaars zullen ook het onderwijsveld betrekken bij de verschillende fases van het toetsontwikkelingsproject. Er is een stuurgroep met vertegenwoordigers van het onderwijsveld die de ontwikkelingsopdracht opvolgt. En daarnaast wil ik natuurlijk ook het onderwijsveld betrekken bij het traject rond de afname en de latere opvolging van de toetsen.

We voorzien ook aanpassingen voor het invoeren van de eigen financiële bijdrage voor inburgeraars die in het kader van het inburgeringsprogramma, NT2 volgen aan een universitair talentcentrum. Daar is dat niet zo moeilijk, er is enkel een kleine aanpassing nodig van het huidige beurzensysteem maar geen aanpassing van de regelgeving. Voor inburgeraars die de NT2-opleiding van het volwassenenonderwijs volgen, zijn wel decreetsaanpassingen inzake het volwassenenonderwijs nodig.

Het NT2-publiek in het volwassenenonderwijs is ruim en divers, veel ruimer dan inburgeraars. Het is belangrijk om de mogelijke gevolgen voor de doelgroepafbakening, de tarief-toepassing en de relatie met de vrijstellingen goed in te schatten. Ik kom na de zomer met voorstellen voor wijzigingen aan het decreet, zodat we het regelgevend traject kunnen afronden. De timing is 1 januari volgend jaar. We aligneren ons natuurlijk wel met de andere beleidsdomeinen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u voor uw helder overzicht, minister, van de wijzigingen die nog moeten gebeuren, met het engagement om dat tijdig te doen, met als horizon 1 januari 2022. Goed dat u al ingaat op de vraag om de onderwijsbevoegdheid van de CBE's uit te breiden.

Ik wil het nog even hebben over de gestandaardiseerde tests. Het is goed en belangrijk dat u daar alle partners op het veld bij betreft. Er is wel wat onrust over. Dat is ook gebleken tijdens de hoorzittingen in de commissie Binnenlands Beleid over het nieuwe ontwerp van decreet. Men vroeg daar om voldoende marge te laten in de gestandaardiseerde tests voor de beoordeling van het 'dagelijks werk', voor de inzet die mensen tonen. De lesgever zelf heeft die ruimte nodig voor zijn beoordeling. Het mogen geen standaard multiplechoicevragen zijn die men over heel Vlaanderen uitrolt. Ik heb begrepen dat u met het pilootproject en het betrekken van de partners die marge ook laat bestaan.

Ik heb geen verdere vragen. Het is goed dat u ermee bezig bent. Ik kijk uit naar de voorstellen die u na het reces gaat indienen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, de timing zal in dezen zeker belangrijk zijn. U geeft aan dat de toetsontwikkelaars deze zomer de opdracht zullen krijgen. Hebt u enig idee hoeveel tijd ze nodig hebben? Zal dat lukken? 1 januari is toch kort dag?

Ik volg zeker de opmerking van de heer Ongena dat de nodige flexibiliteit aan de dag moet worden gelegd. Er moet marge zijn voor de evaluatie van de leerkracht. Die moet ook zijn stem kunnen laten horen bij de evaluatie van de cursisten.

Aan de andere kant geeft u aan dat we 1 januari 2022 halen. Ik hoor van de CVO's en Ligo dat ze nu al vaak starten met de planning van het komende schooljaar. Ze wensen ook wel wat zekerheid. Vanaf wanneer kunnen we hun de zekerheid geven dat we op 1 januari 2022 klaar zullen zijn? Dan kunnen ze starten met de planning van hun personeel en daar zeker van zijn.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, zoals bekend zijn wij geen voorstander van het Inburgeringsdecreet zoals het nu aangepast wordt. De bedoeling moet zijn om inburgering en de taal Nederlands te faciliteren, om drempels weg te werken. Wij stellen vast dat de drempels eerder worden opgehoogd. Er worden kosten aangerekend. De standaardtest wordt opgelegd, daar stellen we ons bijzonder bijzonder veel vragen bij.

Ik zou de oproep van de collega's Ongena en Vandromme willen onderschrijven om binnen die test ruimte te voorzien voor de leerkracht. Zij kunnen toch ten volle inschatten wat hun studenten wel en niet kunnen? Ik roep u op om daaraan tegevoet te komen.

We zouden graag nog verder gaan, maar dat zou toch al een belangrijke stap vooruit zijn. Ik hoop dat u daaraan tegemoet wilt komen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Inzake timing is het natuurlijk belangrijk om ons te aligneren op die vier pijlers. Maar ten tweede zal de invoering sowieso natuurlijk ook geleidelijk zijn wat betreft het volwassenenonderwijs, ook gelet op de aanpak met modules. Maar we hebben daar toch wel een duidelijke tijdshorizon voor ogen. Ook wat betreft de ontwikkeling van die toetsen zal dat wel wat inspanningen vergen. Maar opnieuw, de geleidelijkheid biedt ons toch ook wel wat meer armslag en wat meer comfort, denk ik.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Danen, ik denk dat we het debat over het Inburgeringsdecreet op zich natuurlijk uitvoerig hebben gevoerd in de commissie Binnenlands Bestuur. We verschillen dan natuurlijk wel van mening; we geloven dat we door dat Inburgeringsdecreet nieuwkomers net meer kansen gaan geven. Ik denk onder andere dat het een goede zaak is dat we, wat de kennis Nederlands betreft, daar ook de lat wel wat hoger leggen. Bovendien zijn er, voor alle duidelijkheid, ook nog altijd voldoende uitzonderingen voor mensen voor wie het echt niet kan. We gaan geen B1 mondeling vragen aan mensen bij wie blijkt dat ze dat vanwege de een of andere omstandigheid gewoon niet kunnen.

Dus ik denk dat er voldoende flexibiliteit in het decreet zit. Ik reken natuurlijk ook op de verdere uitvoering, onder andere van u, minister, maar niet alleen van u. In de hoofdrde hebben minister Somers en ook minister Crevits hier belangrijke verantwoordelijkheden in. Maar ik reken er ook op dat u in die uitvoering voldoende flexibiliteit laat om het ook werkbaar te houden. Alvast bedankt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Er is inderdaad al heel wat gezegd over het Inburgeringsdecreet. Ik denk dat iedereen met heel veel spanning uitkijkt naar 1 januari 2022. In elk geval is het belangrijk, ik herhaal het nog eens, dat de kennis en de competenties van de leerkrachten die effectief aan de slag gaan met de cursisten, ook meegenomen worden, en dat die ook een belangrijke plaats krijgt in het evalueren van die cursisten. Dat is toch iets wat onze fractie ook belangrijk vindt. Maar we kijken uit naar 1 januari 2022.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.